

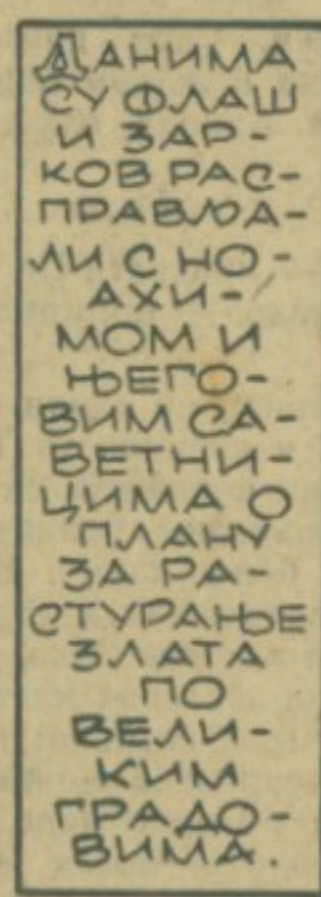
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXI — Број 375
Субота, 7 март 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

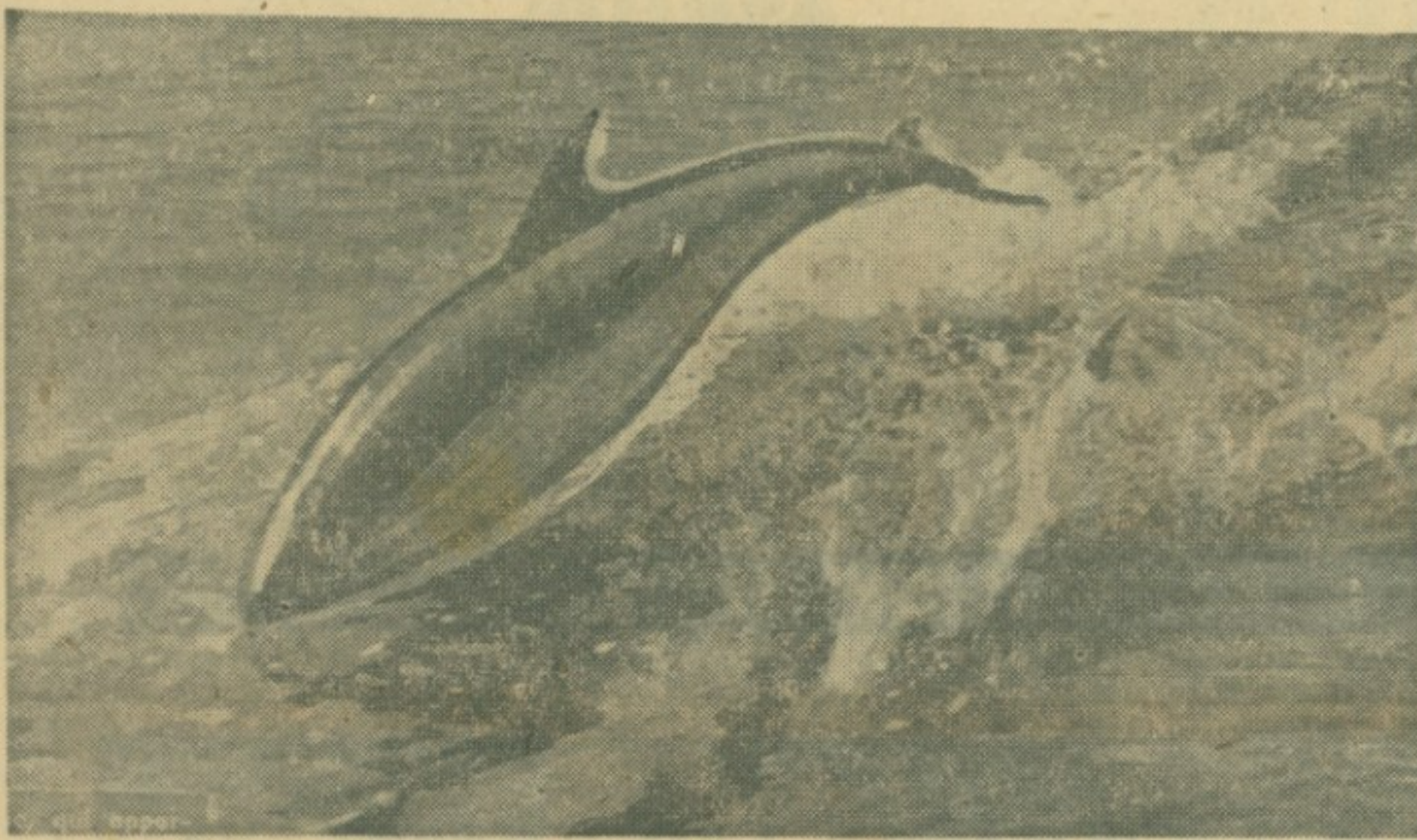

У овом броју:

- НЕОБИЧНА СУДБИНА ЈАНИВИЈА КОСТИЋА
- КИТ-УБИЦА
- ПЛЕМЕНИТИ ГУСАР
- ТАЈНИ ЈЕЗИК ИНДИЈАНАЦА

СТРИПОВИ:
Бил челик, Пеја, Мили, Флаш Гордон, Бим и Бум, Успавана лепотица, Велики Алек и Три мускетара

Н иједна звер, ни тигар ни морски пас, немају толико надимака као кит-убица. Стари Римљани звали су га „ужасни морски сатир“, за Енглеze он је „кит-убица“, а приморци широм света зову га морски куриак, делфин-убица, морски леопард или једноставно убица.

Где живи?

Кит-убица није риба већ сисар и припада роду китова. Толико је брз, хитар и дивља да научници још и сада врло мало знају о његовом животу а фотографи којима пође за руком да га сниме сматрају то за нарочити подвиг. Нико није видео ту крвожедну неман

»Иједињених глупака«

Један од најстаријих белгиских хокејских друштава носи назив: „о ИА. Брисел“. Годинама су људи разбијали главу да одгонетну шта значи та скраћеница. У актима белгиског Хокејског савеза нема никаквих података о томе. Најзад је спортски лист „Спор Белжик“ успео да реши загатку. Раније, када је хокејски спорт још био у повоју, клуб је назван: „о ИА. Брисел“ што значи „Једанаест уједињених глупака“. Упркос исмевањима и онима који уображавају да све најбоље знају — каже председник клуба Турбики — задржаћемо то име из поштовања према успомени на осниваче нашег друштва.

када умире а не зна се ни колико матери носи младунца у својој утроби, али се претпоставља да то траје око дванаест месеци.

Кит-убица је један од највећих претставника из свога рода. Његово вретенасто тело изгледа страховито снажно. Дуг је шест до седам а понеки и девет метара. Од великих морских паса разликује се по томе што плива на површини тако да му је цела глава и део леђа изван воде. Често се заглављује и поново изрони. Дах му је снажан и личи често на млаз воде пошто температура његовог тела износи 37 степени. Тространо крило — његов нарочити знак на средини леђа може достићи приличну висину. Кит-убица живи само у великим, отвореним морима а крстари нарочито по Атлант-

КИТ УБИЦА

НАЈКРВОЛОЧНИЈА И НАЈИНТЕЛИГЕНТНИЈА МОРСКА НЕМАН

ском, Тихом, Индијском Океану и по Арктику.

Челусти су му наоружане са по десет до тринаест пари веома јаких коничних зуба. Своју жртву напада и увек је искасапи за свега неколико тренутака. Неустрашив је и када напада фоке, лингвине, моржеве и друге животиње. Њих просто фасцира својим продорним погледом. Китови-убице су ретко усамљени и радије врше покоље у групи која понекад броји и до 40 ових морских разбојника. Дрскост убице је толика да напада сасвим сам чак и оријашког кита. Тада се највећи морски сисар коме овај мучки черупа комад по комад меса, у погодном тренутку хитне из воде и свом тежином тресе на свог нападача. Ако се такав маневар вешто изведе убица под тежином китове телесине утине на месту. Али, ако се више нападача устреми на кита сваки покушај одбране је узалудан, јер онда га сви са свих стра-

на призу. То је најјезивија клица која се може видети на мору.

Колико је кит-убица крвољачан и незасит најбољи је доказ ово — један енглески рибар је недавно уловио једног убицу дугот шест и по метара. У његовој утроби је нашао тринаест мањих делфина и 14 фока!

Од свих његових особина најјачи утисак оставља његова изванредна интелигенција. То је једина звер која не напада непосредно већ се увек, када може, служи другом животињом па чак и људима као средством.

Чуо је страховито ломљење леда

Члан једне британске истраживачке експедиције у Антарктику описује напад једног у-

бице на групу моржева. Јадне животиње су се разбежале на све стране а убица се устремио на једног лепог, крупног младунца. У паничном страху овај је успео да се у последњем тренутку испне на леђа своје мајке. Драма је трајала мање од секунда. Убица се заглављује испод стомака мајке и избацио обе животиње готово метар увис. Копрцање беспомоћног младунца било је узалудно, он је формално улетео у челусти убице који га је прождрао за неколико секунди.

Другом приликом жртва у мало није био фотограф британске антарктичке експедиције капетана Скота. Приметивши тространо крило како пара воду ка преплашеном јату фока фотограф је нетрпећиво снимао панику на мору. Стајао је притом на леденој кори једва удаљеној метар два од воде. Када се најмање надао три нападача су се издвојила из групе и доплавала до његових ногу хипотитиву га продорним погледом. Фотограф се уплашио и устукнуо али убице су нестале под водом. Још се није био повратио од узбуђења кад је чуо страховито ломљење леда. Нападачи су га очигледно узели на нишан, подорили леденог кору и разбили је у намери да га дочепају. У последњем тренутку скочивши на чврсто тло спасао се у јасне смрти.

Случај који се одиграо прошле године у Еден Беју претставља један од најлепших примера интелигенције животиње. Познато је да се китови прехранују од новембра до а-

прила у водама Антарктика а затим одлазе у тропска мора на парење. Мати носи младунца годину дана и за то време бди над њим и штити га. Рибари који за хватање китова користе баш тај период када су они најосетљивији били су се окупили у Еден Беју. Сваког дана су убирали богат лов. За њима су убрзо дошла читавата јата убица. Језици китова које рибари бацају у море претстављају за убице праву покластицу. Када је сезона била на измаку јер се китови враћају у воде Антарктика рибари су престали да их лови и спремили се за одлазак. Осетивши да ће се прекинути њихова гоуба китови-убице су се одмах поново бацили на посао и за убице је опет било китових језика чак и више него пре. Када су људи ипак напустили ловиште „морским сатирима“ није остало ништа друго него да поново прибегну својој опробаној тактици — да по неколико њих истовремено нападају једног кита.

Прождрљиви кит има научни назив *Orcinus orca*. На француском се назива *l'orque éraillard*, а на енглеском *killer whale*.

Дубоководна телевизиска камера

Један конструкциони биро у Килу, у Немачкој, пројектовао је за испитивање остатака потонулих бродова и за подводне грађевинске радове једну телевизиску камеру дугу свега 30 а широку 6 сантиметара. Камера је заштићена специјалним омотачем, веома отпорним према притиску, тако да се може користити и за велике дубине. Комбинована с рефлектором, камера не само што ће служити за снимање потонулих бродова и оштећења на њима, већ и за биолошка проучавања морских становника. Веома јасне слике читаве подводне панораме добијају се на телевизиском екрану који се налази на палуби истраживачког брода.

СИЛОМ СПАСЕНИ

Мисао човека о лету у васнону је прастара, али су исто тако стара и причања не само о лету него и о доживљајима у свемиру. Разуме се, све је то било а и сада је још плод ужарене људске маште. Развојем технике број фантастичних прича и романа страховито је повећан. Њихов квалитет није једнак, негде се приближава литератури а понеки је далеко од тога. Али, без обзира на то, многи такви написи држе будну напуну и раснаљују машту. Овде доносимо једну такву фантастичну причу.

Кажите, да ли сте икад видели лепшу машину? — упита Џо, продавац половног васноноског прибора.

— Хм, — промрља Грегор посматрајући чамац.

— Погледајте само тај оклоп. Кладим се да има најмање пет стотина година. А нигде ни трунке рђе.

— Заиста лепо изгледа, — упале у разговор и Арнолд. — Шта ти мислиш, Дик?

Грегор не одговори ништа. Бродич је био као створен за истраживање океана на планети Тридент. Али, човек је морао бити опрезан када тргује с Џоом.

— Више се не граде овакви бродови, — уздахну Џо. Погледајте само мотор, па овај уређај за хлађење, а да и не помињем...

— Изгледа добро, — рече полако Грегор.

Међународно друштво за испитивање планета ААА, имало је већ искуства са Џоом. То није значило да је он био стварно непоштен, али те половне машине које је од скупао по васнони имале су своје људи, нимало пријатне.

— Није важно да је лепа или удобна. Мене једино интересује да је јака и потпуно сигурна — рече Грегор.

— Сасвим сте у праву, — климну главом Џо.

У кабинџи се Џо заустави прво пред таблом са инструментима. Тајанствено се насмеши и притисну једно дугме. У истом тренутку јави се глас: „Ја сам чамац 324-А. Моја сарха је...“

— Шта је то? — узвикну Грегор.

— Овакве ствари више нико не гради, — рече Џо смећећи се поносно.

— Ја сам чамац 324-А, — поново се јави чамац. Моја главна дужност је да сачувам оне који су у мени од свих опасности и да их одржим у животу. Тренутно сам само делимично активирам.

— Зар је могућно замислити нешто сигурније од овог чамаца? То није мртва гомила метала. Он ће се бринути о вама, — поново поче да га хвали Џо.

Грегор је био зачуђен. Сама помисао да нека справа води рачуна о живом бићу била му је непријатна. Али Арнолд одушевљено рече:

— Узимамо га!

— Нећете се кајати, — прихвати Џо весело.

— Надајмо се да је тако, — промрља Грегор са неповерењем.

Следећег дана натоварили су чамац на свој велики васноноски брод и кренули ка Триденту. Недавно су научници пронашли да је ова планета одлична за насељавање. Велика је као Марс али има много бољу климу. На њој нема непријатељски расположених становника. Уствари, становника уопште нема, али ни отровних биљака, чак ни заразних клина. Али постојала је једна незгодна ситуација: планета је била готово цела покривена водом осим једног малог острва и поларне капе. Море, додуше, није било дубоко — човек је могао лако да гази по дну а глава да му вири изнад површине. Грегор и Арнолд задатак је био да испитају на који би се начин најбрже и најуспешније један део површине могао исцупити и оспособити за живот људи.

Пошто су се спустили на једино острву на Триденту, они се у свом новом чамацу отиснуше од обале. Арнолд мало нервозно притисну прво дугме.

— Ја сам чамац 324-А, — зачу се глас. — Мој први задатак је да... за сада сам само делимично активирам. Да бих се потпуно активирао притисните друго дугме.

Грегор притисну друго дугме. Негде из дубине чамаца зачуло се само тихо зујање.

— Чудно, — рече Грегор и поново притисну дугме. Поновило се исто.

— Звучи као кратак спој, — рече Арнолд.

Кроз задње прозорче видели су како се у даљини губи обала. Грегора пробоше непријатни жмрци. Овде је било исцупише воде а мало земље. Што је најгоре нигде никаквог волана ни полуге. Како се уствари управља овим чамацем?

— Мора да су и команде телепатске, — рече Грегор несигурно, а одмах затим заповеди чамацу: Пуном брзином напред!

И чамац заиста брзо крену ка сјајном бескрајном пространству непрегледног океана. Арнолд сиђе у умутрашњост брода носећи цепену лампу. Цео посао око испитивања морског дна радило су машине потпуно саме и убележавале сваки детаљ у нарочите карте.

После овога ступише у дејство инжењери. Спустише довољну количину нуклеарног експлозива на дно и пошто се буду удаљили, вештачки ће оживети уснуле вулкани. Неко време после тога Тридент ће бити врло неугодно место, али када се све смири на њему ће се појавити довољно суве земље за његове будуће становнике.

Око подне Грегор прекиде посао. Арнолд и он поједоше своје сендвиче, а затим се окупаде у бистрој зеленој води Тридента.

— Мислим да сам пронашао зашто наш чамац неће да се потпуно активира. Један од главних каблова је демонтиран.

— Ко ли је скинуо тај кабл? — зачуди се Грегор.

Арнолд слеже раменима:

— Можда су онда били такви саобраћајни прописи. Али ја сам сигуран да то могу да поправим за врло кратко време.

Када се вратеше у кабинџу Грегор нареди чамацу да крене ка копну. После једва пола часа рада Арнолд се извуче из одељења са

машинама сав умazan уљем, али са победничким осмехом на уснама:

— Пробај сада то дугме!

— Али ми смо већ безмало на обали.

— Па шта је с тим! Сада бар знамо да нам чамац потпуно исправно ради.

Грегор притисну. У истом тренутку десетине малих мотора почеше да раде, а на табли се упали црвена светлост.

— Ја сам чамац 324-А, — поче онај глас.

Сада сам потпуно активирам и у стању да заштитим своју посаду. Имајте поверења у мене. Моје електронске траке, како психолошке тако и физичке проучене су и припремљене од најбољих научника у целом Савезу Дрома.

— Човек се осећа прилично сигуран кад ово чује, — рече Арнолд.

— Тачно, — додале Грегор, — али где је ког хабола тај Савез Дрома?

— Пријатељи, покушајте да ме сматрате као правог ратног друга. Ја знам како се осећате. Ви сте видели како ваш брод тоне, немилосрдно потопљен од дивљих Хенга. Ви сте...

— Какав брод? — упита Грегор. — О чему он то говори?

— ... се успузали на мене, ошамућени, полумртви од отровних испарења воде; полумртви...

— Мислиш због тога што смо се мало окупали. Чекај, изгледа да ти не разумеш...

— ... од рана, ваш морал је попустио, — настави чамац. И ја вас потпуно разумем пошто смо тако далеко од наше флоте на овој нездравој планети. Чак иако се мало плашите не треба да вас је тога срамота. Али ово је рат, а рат је свирепа ствар. Не остаје нам ништа друго него да протерамо варварске Хенге из наше васноне.

— За ово мора да постоји неки разлог, можда се неки стари телевизиски скрипт помешао са електронским тракама. Мораћемо да га потпуно прегледамо сутра, — рече Грегор.

Приближавали су се обали, чамац је још причао о патриотизму, тактичким маневрима, потреби да се истраје. А онда одједном успори.

— Шта је сад? — упита Грегор.

— Претражујем острво, — одговори чамац. Грегор и Арнолд се погледаше.

— Кажу ми нешто лепо, — прошапута Арнолд, и обраћајући се чамацу рече гласно: — Острво је у реду. Лично смо га прегледали.

— Верујем вам, — одговори чамац, али у модерном ратовању које се води страховитом брзином чула Дрома нису довољно изострена да све примете. Једино се може веровати електронским чулима.

— Али, на острву нема ничега, — дркну Грегор.

100-ГОДИШЊИЦА «ФАУСТА»

Карл Франсоа Гуно (1818—1893), француски композитор, написао је оперу „Фауст“ и она је први пут приказана 1859 године у Театар лирик у Паризу. Опера није добро примљена од критике која је нашла да је дело компликовано, нејасно и без мелодије. Затим, да је само једна плитка и сентиментална францизација великог Гетеовог дела и да је сасвим иза онога што су Берлиоз, Шуман и Лист створили на исту тему. Уствари лирској природи Гуноа била је блиска прича о Маргарети, због чега су Немци и читаву оперу називали тако.

Упркос критици опера је већ те године доживела 67 претстава у том позоришту. Осим тога, и Велика опера у Паризу почела је нешто доцније да је приказује и ту је остала на репертоару. Пет стотина претстава данима је 4 децембра 1887, а хиљадама после свега седам година. Ово свакако сведочи о све већем успеху опере и њеној популарности у самом Паризу, а она се изводила и изводи и данас у читавом свету.

У Београду је „Фауст“ први пут приказан још пре Првог светског рата у трупи Жарка Савића у Опери на Булевару. Када је у Народној позоришној сезони 1921-22 организована Опера, међу првим претставама био је „Фауст“. Тада је то већ била реномирана опера у свету па је и код нас примљена радо. Преко београдске сцене прошло је неколико знаменитих Мефиста. Од после ослобођења већ три: Никола и Жарко Цвејић и сада, у последњој обнови ових дана — Мирослав Чангаловић. Најистакнутије Маргарете биле су, раније Лиза Попова и после рата Ашита Мезетова. Тенорску партију доктора „Фауста“ певао је Александар Маринковић, и сада Драго Старп.

ПАЈА ПАТАК

ФИНО! ТАМАН СМО СТИГЛИ НА ПРВУ ПРЕТСТАВУ!

САД ДОШ ДА СКИ-НЕМ ОГЛЕДАЛО, АНТЕНУ И БОЈНУ СВЕТИЛКУ!

У РЕДУ! КРЕНИМО!

ЗАР НЕКЕШ ДА ИСТОЦИШ БЕНЗИН? МОГАО БИ ГА УЛИТИ У МОЈУ ТАШНУ!

УЛАЗИ! ОВЕ СТВАРИЦЕ МОНТИРАЈУ ТЕК СУТРА!

ХВАЛА! ВЕОМА СИ УВИЂАВАМ!

ТРЕНУТАК, ПАТО! МО-РАМ ДА ПРЕДУЗМЕМ НЕКЕ МЕРЕ ПРЕДО-СТРОЖНОСТИ!

А ЗАР НЕ-КЕШ ДА СКИ-НЕШ И ГУМЕ?

НЕ! ЗА ЊИХ ИМАМ СПЕЦИ-ЈАЛНЕ ОСИ-ГУРАНЕ!

НЕ БУДИТЕ... СРЕЊИ СТЕ ШТО НИСМО УШЛИ СА ЧИТА-ВИМ АУТОМ-БИЛОМ!

ЕТО ТИ! ИПАК ЈЕ ТРЕБАЛО ДА ИСПРАЗНИШ РЕЗЕРВОАР! УКРАЛИ СУ ТИ БЕНЗИН!

НЕМОГУЊНО! МОЖДА СЕ ЗАМА-СТИЛА СВЕЊИ-ЦА!

ЗАБОГА! ШТА ТО РАДИШ?

ТИ КРАДЛИВЦИ КАПНИ ЗА ТОЧКОВЕ НЕКЕ ДОБИТИ И МОЈЕ!

ТАКО! ГУМЕ СУ ОСИГУРАНЕ!

ТУ СУ НАША МЕСТА, ТИ ОПРЕЗЊАКОВИ-КУ!

НЕ ПРАВИ ОД ТОГА ИСТОЧНО ПИТАЊЕ!

СИТНИЦА! ОДНЕЛИ СУ САМО МОТОР!

НИ КЛИЗАЛКЕ БИЦИКЛ

Овај мали Бечлија вози се на једној справи која се не може убржати ни у клизальке ни у бицикле. Возило је пуштено у продају у Бечу тек недавно на највећу радост мадишана. Уствари, довитљиви трговци су се досетили на деце бицикле зими, кад има снега, за трен ока претворили у бицикл-клизальку: уместо предњег точка монтирали су клизальку. Данас је Беч већ пун ових зимских бицикла.

ПРОТИВ ДРЕМЕЖА

Многи истраживачи су покушали да нађу средство како да се возачи моторних возила, кондуктери, ноћни чувари и сви они који се боре против сна одрже будни за време рада. Али без успеха. Међутим, како јављају неки листови, у Америци је сада начињен „прекидач сна“. Направа се стави на теме и не причињава никакву сметњу при раду, али ако се човек умири и услед дремања почне да клима главом, одмах ће га зачује звук који ће га пробудити.

нарочити начин живота

Браћу Арнеа и Ролфа Хенриксон из Оскаршпрема у Шведској сматрају уметницима нарочите врсте само зато што живе под врло необичним околностима. На слици се ви-

ди њихов кутак. Кад су новинари дошли рано ујутру да их сниме жива у термометру је показивала 18 степени испод нуле, а они су се у дворишту свог „имања“ умивали. Обоји-

ца су момци и раде само онолико колико им је неопходно за живот. Уз то су још и вегетаријанци. Дању ову „просторију“ претварају у модерно наменствену собу са библиотеком. Имају и велики број грамофонских плоча. Да ли ће се ова два брата оженити? То је тешко рећи јер је велико питање да ли ће се наћи нека жена која би хтела да живи у овој хладноћи и на снегу.

КАКО ОН СМАТРА...

Једном енглеском професору универзитета неки произвођачи чоколаде поставили су питање: Која чоколада помаже бржег растању деце? По његовом мишљењу — она у којој поред какаоа има и један проценат кравље шигерине у траху. Сам мирис шигерине отклањен је мирисом поморанџе

КОНТРОЛА

саобраћаја

За време сајма у Хановеру полиција се користи свим могућим средствима: телевизијом, радаром, хеликоптерима а на раскрсницама и местима за паркирање подицнути су и контролни торњеви.

Ripley's

ВЕТРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

ВЕЛИКО СЛАНО ЈЕЗЕРО

У АМЕРИЦИ
НИКАД СЕ НЕ ЗАМРЗАВА
А ИПАК СЕ НА ЊЕМУ 1942
ПОДАВИО ЛЕДЕНИ БРЕГ
ВИСОК 10 МЕТАРА

БРИЈАЧ

СТАР 118 ГОДИНА
И ДАНАС УПОТРЕБ
ЉАВА НИК ОАШ
ИЗ ЊУБАРКА
(АМЕРИКА)

ЦВЕКЕ
ИЗРАСЛО КРОЗ НЕО-
ШТЕКЕНУ ВЕТОНСКУ СТАЗУ
У ВРТУ ЛОЗЕФА ГИЛБЕРТА
У ОТАВИ (КАНАДА)

ДОКТОР
ЖАК
КОАТИЈЕ

ЛЕКАР
ФРАНЦУСКОГ
КРАЉА ЛУДА XI
БИО ЈЕ КАЖ-
ЊЕН ГЛОБОМ
ОД 3 МИЛИ-
ЈАРАВЕ ДИ-
НАРА ЗБОГ ТО
ГА ШТО ЈЕ ЊЕ-
ГОВ КРАЉЕВ-
СКИ ПАЦИЈЕНТ,
УМРО

МАЧКУ
КОЈА ЈЕ „УСВОЈИЛА“ ЈЕДНО
ПРАСЕ ИМА КЛИФТОН ГРИН
ИЗ МЕК ЕЛПИНА (САД)

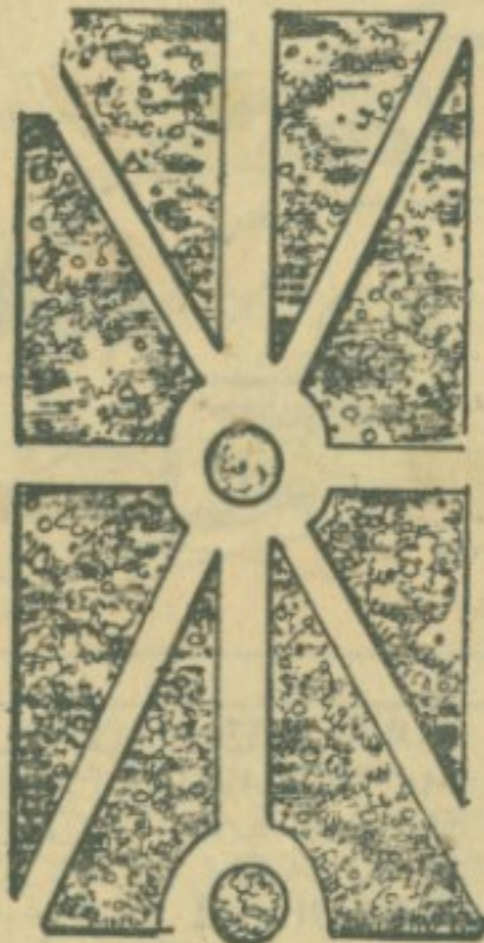

ДЕВОЈКЕ
ИЗ ПЛЕМЕНА МАКЕ-
РЕ У БРИТАНСКОЈ
ИСТОЧНОЈ АФРИЦИ
МОРАЈУ СЕ УДАТИ
ЗА ПРВОГ ЧОВЕКА
КОЈИ ЗА ЊИХ ПОУ-
ДИ ЈЕДНОГ ПСА!

Copyright 1955, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ОРДЕН
КОЈИ
УПОТРЕБ-
ЉАВА
ЧИТАВ
ГРАД

ГРАДСКИ
ПАРК
У КОЛМАРУ
(ФРАНЦУСКА)
ВЕЛИК
7 ДКАРА
ТАЧНА ЈЕ
КОПИЈА
КРСТА
ФРАНЦУСКЕ
ЛЕГИЈЕ
ЧАСТИ.

ШЕИК
ИБРАХИМ БУМИСВА

ИЗ ЕГИПТА
ИЗГУБИО 36 СИНОВА,
ИСТОГ ДАНА
ПОГУБИО ИХ ЈЕ МОХАМЕД
АЛИ У ПОКОЛУ ИЗВРШЕНОМ
НАД МАМЕЛУЦИМА (1811)

БОНОБО
— НАШ НОВИ
„СРОДНИК“

У немачком граду Хелабрунеру недалеко од Минхена за време налета америчке авијације 1944 године настрадао је знатан број човеколиких мајмуна. Нездужне животиње нису утонуле од рана или од контузија, већ од... страха. Пацкена тупњава противавионске артиљерије и експлозије бомби изазвали су код њих неопisiv страх. Захваћени паником мајмуни су сумануто журили по кавезу испуњавајући својим крицима читав опустели зоолошки врт. Када су сутрадан научни сарадници запослени у зоолошком врту пребројали своје губитке утврдили су да се сви настрадали мајмуни одликују крчком телесном конструкцијом и да припадају једној врсти шимпанза малог раста. У животу су то била плашљива

бића која су се кlonила већих мајмуна и увек сачињавала једну издвојену групу. Биолози су се замислили: зашто су од страха и нервног потреса доживљеног за време бомбардовања утонуле само те мале шимпанзе, док су се њихова крупнија савраћа одошла према том догађају прилично мирно? Јер, ни за време тог, а ни каснијих бомбардовања није утинуо ни један велики шимпанза.

Судећи по свему, то није било без неког разлога. Научници су обратили већу пажњу на те мајмуне које су све дотада погрешно сматрали за шимпанзе малог раста.

Чувари, који су водили бригу о мајмунима, уверавали су научнике да мале и велике шимпанзе „говоре“ различитим „језицима“ и да не разумеју једни друге. Наравно, у питању су само крици које

ове животиње испуштају. Каснија посматрања научника показала су да се у крицима којима су се „малишани“ споразумевали чују свега два самогласника: „А“ и „Е“. Свој говор ови немирни мајмуни пропраћали су живим гестуцирањем.

Велике шимпанзе су, наспрот њима, туробни и прилични особењаци. Они ретко испуштају пригушене гласове, а и ти се састоје из сасвим других самогласника — „О“ и „У“. Велике шимпанзе само понекад продорно криче. Нарочито у бесу. Вацајући се један на другог, они се уједају и грebu. Сваки од бораца труди се да својим снажним рукама што више привуче себи свог противника и да у њега зариде зубе.

Сасвим другачије се понашају мале „шимпанзе“. Ретко падају у јарост, ретко се „свађају“ и узајамно туку. Ако се ипак догоди и то, они се никад не уједају, већ само ударају, и то не песницама него отвореним „длановима“.

Пре четири године немачки научници Едуард Трац и Хајнс Гех објавили су једну занимљиву студију. На основу својих испитивања као и проучавања других зоолога и анатома они су дошли до закључка да мајмуни који су утинули за време бомбардовања Хелабрунера, не претстављају једну подврсту шимпанзе, већ је то потпуно посебан род човеколиких мајмуна. Јер,

они се од других мајмуна оштро разликују и својом психом и понашањем и анатомијом. Научници су тој новој врсти дали назив „бонобо“ — јер их тако називају и демонони оних области у Белгиском Конгу где се налази њихова домовина.

Тако се породица наших најближих сродника у животињском царству — породица човеколиких мајмуна — попунила још једним новим чланом. Све донедавно биле су познате свега три врсте човеколиких мајмуна — гориланшимпанза и орангутан. Сада их има четири.

Који је од њих по својој телесној конструкцији најближи човеку. По неким особинама — шимпанза, по другим — горилла, по трећим орангутан. Енглески научник Артур Кејт утврдио је да су од 1065 анатомских особености човека свега 312 својствене искључиво њему. 396 су му заједничке са шимпанзом, 385 с горилом, 354 са орангутаном, 117 с гибоном и 113 с другим врстама мајмуна. Занимљиво је, међутим да је новооткривени бонобо по броју тих анатомских особености, а нарочито по грађи добање, ближи човеку од свих осталих мајмуна.

Бонобо има округлу велику добању без јако развијених надочних лукова, какве имају горилла и шимпанза. Бонобо има развијеније чело, док му је њушка мало избачена напред. Поред тога, он има и такве „човечје“ црте као што су мале уши, не јако широка рамена и уска стопала. Његове усне нису црне као код осталих животиња, већ црвене. Човеколики мајмуни крећу се по земљи на подусавијеним ногама опирајући се притом на „руке“. Бонобо се при ходу такође ослања на руке, али ноге, као и човеку исправља у коленима.

Кодико је данас познато, бонобо живи у јужним деловима базена реке Конго, у густим непроходним дунглама. Мало је крупних животиња које су се прилагодили животу у сумрачним и влажним дубинама тропских шума. Захваљујући томе бонобо има мало смртних непријатеља. Живи у суседству безопасних шумских пустињака: пругасте, као зебра, антилопе бонго и шумске жирафе окапи.

ЗА СВЕ

Недавно су у Америци приказане тек скоро произведене зидне преграде које ће истовремено служити за осветљавање, загревање и расхлађивање кућних просторија. Електрични уређаји у њима врше одједном све три службе.

Музикална породица

Шведска породица Лундстет, настањена у Гуленгеру, заиста не зна за досаду. Сваки слободан тренутак користи за свирање у најразличитије инструменте. Отац је, наравно, професионални музичар, а у домаћем оркестру капелмајстор. Мајка свира на клавиру, 14-годишњи Бенгт удара у добош и бубањ, свира у трубу и већ управља школским оркестром. Гун, 16-годишња ћерка, одлично свира на клавиру и кларинету. Најомиљенији инструмент осмогодишњег Сива је труба. Брит има 11 година и свира у тенорсаксону, а 12-годишња Мод највише воли да дува у ловачки рог. Трогодишњи Бјери задовољава се засад да седећи на клавиру „са висине“ посматра цео оркестар и „кад устреба“ снажно удари у добош. Овај породични музички колектив изгледа да ће постати најпопуларнији шведски радио-оркестар.

Неки сматрају...

Неки лингвисти сматрају да се може направити око 700 000 јасних основних гестова разним комбинацијама израза

лица, позама, покретима руку и прстију. Ово богатство симбола могло би се сматрати једнаким са једним развијеним језиком.

НОВ НАЧИН

Доктор Затлер, шеф одељења за плућну хирургију једне бечке болнице, примењује однедавно нов начин за детаљан преглед плућа пре сваког већег хирушког захвата. Његов метод састоји се у овоме: кроз мали нарез, у грудни кош се увлачи тороаскоп монтиран на фото-камеру типа „Лајка“. На његовом врху налази се једна игла с минијатурном али веома јаком сијалицом за осветљавање као и једна блиц-лампа која се пали у тренутку снимања. У средини игле је објектив који примљену слику преноси на специјалан, веома осетљив филм. Добијени снимци су у боји и на основу њих лекар може да постави веома прецизну дијагнозу. Ово ће се нарочито користити у борби против рака на плућима, односно за његово правовремено откривање.

ПЛЕМЕНИТИ

кад није појео ни залогаша. У вече, кад би качамак једва покривао дног наших порција, покушавала сам да не видим Стенове и Гејлове очи, нарочито онда кад бих беби пружала пуне кашичице којих су се њих двојица лишавали а за којима су њихови стомаци вапили. Али, кад би њихов капетан рекао: „Никад нисам много марио качамак. Сигурно ни ви, људи?“ — они би се мало насмешили. То што их је њихов капетан сматрао „људима“ био је њихов највећи понос.

Једном је ипак Гејл бризнуо у плач. „Али ја нисам човек! Ја сам мали и умирим од глади!“ Капетан „буканира од Лос Бањоса“ нежно је спустио руку на Гејлово мршаво раме. „Момче, — рече му — ти си већ дуго на мом броду и да ти

дове колибе — без ослонца једва да би још могли стајати — разговарали су славим гласовима само о храни.

Да би деца лакше поднела тежбе

С приближавањем Нове године нада нас је све више напуштала. За Роја уопште више нисам имала хране. Чак ни капетан као да више није знао о чему да прича.

Једног јутра, док сам с Ројем у наручју и глиненим крчагом у другој руци стајала у реду за воду, капетан ми приђе и пружи ми пакет завијен у старе новине. „За бебу — рече ми као узгред. Чувао сам то за њега“.

Била је то пуна конзерва млека у праху, сачувана из јед-

— Како да вам се за ово о-дужим?

Упла у шали, он ми довику не окрећући се: „Отсвирајте ми на идућем концерту „Дени бој““.

На дан Нове године скупила сам бедне остатке снаге и приредила концерт. Али, седиште у првом реду, које сам резервисала за капетана, било је празно. Чим сам завршила, потрчала сам у болницу. Сувише касно. Хју Вилијамс је преминуо. Логорски лекар рекао ми је да је умро од акутног колитиса. „Само га је млечна исхрана могла да спасе“, — додао је.

Двадесет и трећег фебруара 1945 године, заједничком акцијом филипинских герилаца и америчких авиона, падобранца и амфибија-тенкова наш логор је био ослобођен. Наједном се читава наша породица нашла на једном тенку који нас је повео у слободу. Када смо погледали уназад, на Лос Бањос који је буктао у пожару, Стен је као последњи поздрав свом храбром „пиратском капетану“ изустрио само једну једину реч: „Б-у-у-м!“

Данас живимо у Вилмету. Ја сам наставница виолине, Ралф руководи једном фабриком, а наша три сина, Стен коме је 21 година, двадесетогодишњи Гејл и петнаестогодишњи Рој су музичари-аматери. Никад не приредимо ниједан породични концерт а да не отсвирамо „Дени бој“. Не треба да објашњавам због чега и ми ову песму највише волимо.

Ова ратна успомена наставнице музике Грејс Чепмен Неш узбудљивија је од свих прича које је капетан „буканира од Лос Бањоса“ измислио да би логорска деца лакше поднела тешке дане глади.

Срела сам га први пут 1943 године у логору за интернирце Санто Томас у Манили. Били смо сви, и он и ми, заробљеници јапанске војске и тог јутра била сам кренула да обавим свој свакодневни одређени посао — да очистим логорске нужнике. Моја два старија сина, шестогодишњи Стен и петогодишњи Гејл, носили су своје метле као да су биле пушке, док сам трећег сина, двомесечног Роја, вукала у грубо склепаном колицима с дрвеним точковима. Изненада ми Стен прошапута: „Мама, погледај оног човека. Изгледа као неки пират!“

Живот је био као непрекидна ноћна мора

Окренух се и спазих чудну спободу: кошчато, упалих образа шездесетогодишњака, чија је поморска униформа у ритма висила с мршавих рамена. Ипак, његови наострешени бели бркови, брада у облику тупог ашова и продорне, сјајне, сиве очи давале су му строг, достојанствен изглед.

Он је чуо Стенов неспретни шапат, у једном кораку нашао се крај дечака и дубоком, као на бачве гласом, рече му: „Ја сам и био некад пират, момче, и то страшно!“

Нимало нисам била расположена за шалу и глупости. Од оне ноћи кад су 1942 године Јапанци заузели Манилу и са упереним бајонетима упали у нашу кућу, живот је био као непрекидна ноћна мора. Тада сам ја била учитељица и концертна виолинисткиња, а мој муж Ралф заступник једне текстилне фабрике. Сада, затворени са још 3.300 гладних и измучених интернираца, ја сам била чистачица, а Ралф — судопера.

Али, све би се то поднело да није било страха због деце будућности. Како смо могли да стално говоримо Стену и Гејлу „све ће бити добро“, када су они пред нашим очима лагано копнели од глади? А наша беба Рој? Докле ће моје ослабљено тело моћи да је храни!

Зурнула сам у старог човека на путању и мислила: „Зар немамо и без тебе доста невоља?“ Повукла сам децу и журно смо се удаљили.

Неколико дана касније ја сам преко логорског разгласног система приредила виолиниски концерт. После завршеног програма наишла сам на чудноватог мршавог старца који ме је чекао. Чупкајући своје наострешене бркове, рече ми: „Госпођо Неш, вечерас сте свирали „Дени бој“, моју најомљенију песму. Хвала вам. Ја сам Вилијамс — Хју Хоскинг Вилијамс“.

Као охрабрен тиме, мали Гејл провири иза мојих леђа: — Јесте ли заиста били гусар, господине Вилијамсе?

— Ја сам за тебе капетан Вилијамс, момче, — шапну старцац и шаљиво попрети кошчати прстом. — А можеш се кладити да сам био гусар, младићу.

Наш логор налазио се у зеленој дунгли

Сутрадан поподне, док смо беба и ја дрмали у нашој ко-

либи изненада се ваздух испунио ратним покличима као да се води каква поморска битка: „Бум-бум! Крму десно! Ударите их по десном боку! Бу-у-у-м Храбро момчи!“

Провирих из колибе. Капетан Вилијамс, чија се брада светлукла под јаким сунчевим зрацима, стајао је на заповедничком мосту замишљеног брода и громким гласом издавао заповести својој посади од два члана — Стену и Гејлу. Друга деца трчала су према њима да се и она придруже игри. Таман сам отворила уста да их изгрдим због ларме, а прекори ми замреше у грлу кад сам виде-ла да деца изгледају срећнија но што су икад била за последњих неколико месеци. То је била једна од првих „пловидби“ на коју су се логорски дечаци отиснули са старим капетаном.

Ралф и ја нисмо желели да разочарамо децу и испричамо им оно што смо касније сазнали о њиховом јунаку. Хју Вилијамс био је уствари услужни британски капетан брода. На самом почетку рата његов мали брод за спасавање настрадао је од бомбардовања у луци Маниле. Он није имао новца, а ни ту на Филипинима, где се случајно затекао, ниједног пријатеља да му понекад дотури што од хране. Његов положај био је још тежи од нашег. Тај стари, усамљени и болесни човек волео је децу и неком готово мањском снагом умео је да њихове мисли одврати од тежбе и логорског живота. Страховито нам је недостајао кад су нашу породицу, у априлу 1944, пребацили у логор Лос Бањос 42 миље јужно од Маниле.

Наш нови логор налазио се у зеленој дунгли на ивици једне дубоке лагуна. Једног дана Стен је пао с дрвета и сломио ногу. Ускоро потом, док се он једном мрзовољно вукао уз помоћ грубо начињене штаке, зачусмо познати глас:

— Нек ме ђаво оденесе, ако ово није Дугачки Стен Неш „Дрвена нога“, главом и брадом! Шта си то учинио са собом, момче?

— Капетан је сада опет био с нама, премештен је у наш логор. Захваљујући његовој ведрини „Дугачки Стен“ ускоро је оживео и жустро је на својим штакама скакутао око колибе.

Иако гладан, уливао је храброст

Капетан Вилијамс организовао је своју нову посаду „буканире од Лос Бањоса“ у први час. Јер, већ следеће седмице нашег старог команданта логора, који је био прилично човечан, заменио је садистички поручник Коници. Стражари су опет стално носили бајонете, ваздух се проламао од његовог урлања, а наша већ оскудна дневна порција пиринча и зеља била је преполовљена.

Уколико је наш положај постајао неиздржљивији утолико су приче старог капетана биле занимљивије и узбудљивије. И сад као да га гледам како стоји испод своје катарке — великог багрема који је растао поред наших барака — о-

ПИРАТ ИЗ ЛОС БАЊОСА

кружен својим „буканирима“ који су га гледали широм отворених очију: „Ви мислите да је ово страшно момчи? Ха! Требало је да будете са мном оне ноћи кад је мој брод полетео увис као какав змај. Нашао сам се у мору, усред јата ајкула и одбијао сам их голим рукама!“ Преносио је своје мале слушаоце у један свет, свет прича, а они су заборављали грубе стражаре и глад.

Највише сам се радовала његовим посетама у време вечере. Али, у нашој колиби он ни-

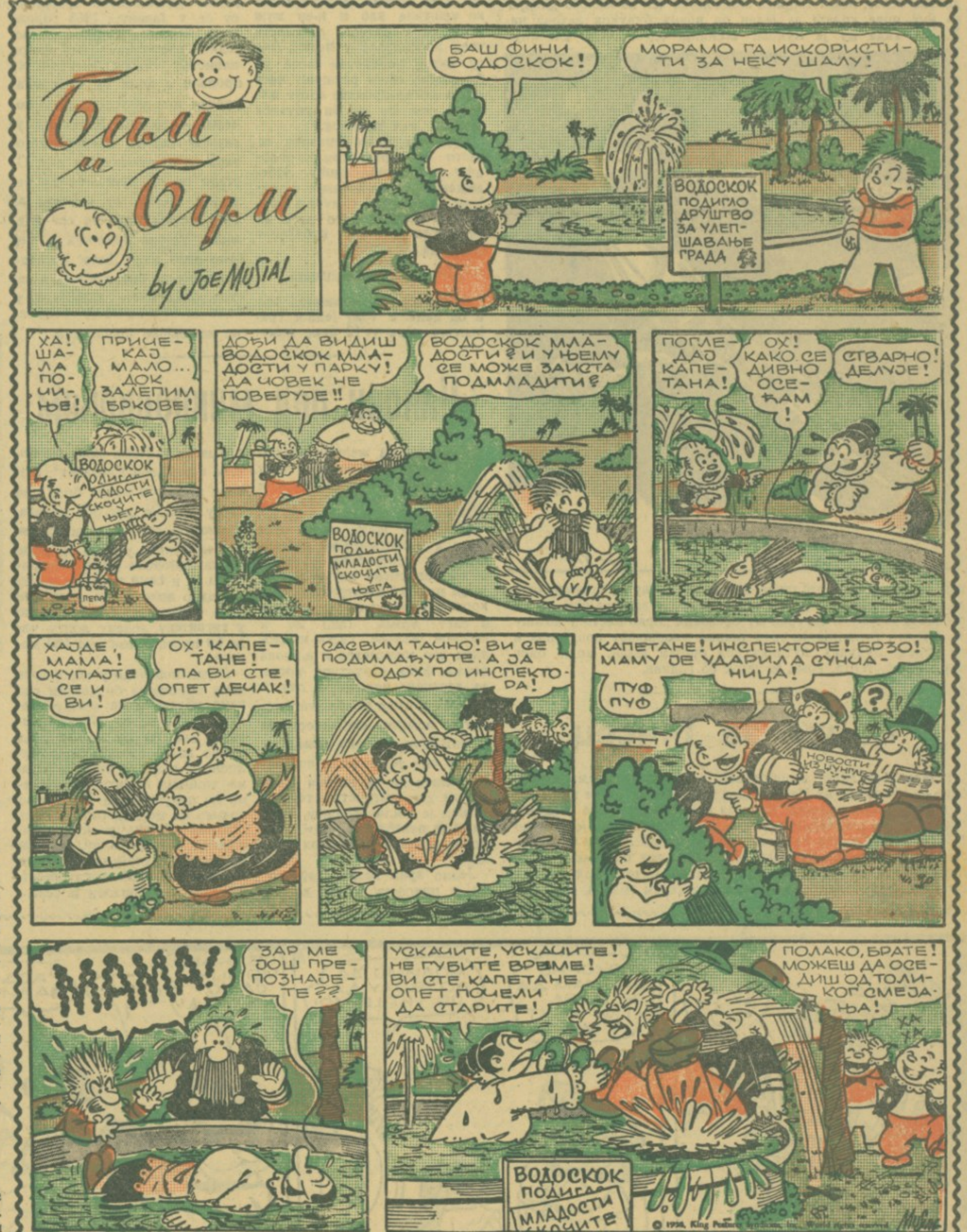
истину кажем нисам то досад приметно. Тог тренутка био је ближе сузама но икад.

Углавном, Хју Вилијамс иако изнемогао од глади, уливао је посади замишљеног брода храброст правих поморских ветерана. Али, ни то није могло вечито да траје. Док се јесен 1944 године приближавала, на свима нама су се појавили знаци болести бери-бери. Рој, чија је глава изгледала жалосно велика према измршавелом телу, није више имао снаге ни да плаче. Дечаци, ослоњени на зи-

не пошљке коју нам је Црвени крст упутио пре више од годину дана. Праха је било довољно да се начини четири литра доброг млека, односно осам литара ако би се разводнило онако како смо ми то у логору чинили.

— Не, капетане, — муцала сам. — Потребно је вама самом!

— Ја то никад и не окушам, — одговори ми грубо. Дуго је гледао Роја, а онда се окренуо и пошао. Позвах га, гушећи се у сузама.

ТАКО КАЖУ

Готово је невероватно да је за развитак и дозревање пола килограма пшенице потребно око хиљаду литара воде. Тако бар тврде пољопривредни стручњаци, који су се бавили и овом статистицом.

ПОСЛЕДЊИ САМУРАЈИ

Као што минула геолошка епоха оставља за собом фосиле, тако је и феудализам у Јапону оставио изданке самураја, некад чувену феудално-ратничку аристократију. Између самураја и европског феудалног племства има неке сличности. И он је зависио од сизерена који га је за ратовање награђивао високим чином. Ако сизерен погине или остане без наследника, његов вазал-самурај је био осуђен на беду или пустоловни живот јер није умео ништа да ради. Многи су бирали ово друго решење и постајали витези-луталице који су мачем служили и доброд и злог господара, а понекад су се претварали и у обичне разбојнике. Цела средњовековна јапанска историја која се после хиљаду година трајања завршила тек око средине про-

шлог века претставља непрекинуту повест самурајских кавги, двобоја, освета, витешких подвига и убиства.

Јунаштво се тражило и од дече

За разлику од европског средњовековног витеза самурај није марио за веру и није имао обзира према удовицама и сирочићима. Јапански феудализам је био још суровији од европског. Захтевао је јунаштво и од слабих, старих и немоћних. Његови гвоzdени закони наметали су самурајима спартанску дисциплину. Дечади и девојчице су зими босоноги ишли по снегу све до стрелишта где су се сатима вежбали у гађању луком и стрелом. Многе ноћи морали су проблети на гробљима да се не би плашили „алих духова“ којих је пре-

пул фолклор Далеког Истока. Самурај је од детињства васпитаван да презире патње и смрт, да не зна за страх. Он је човек „који нема свога ја“ и који је унапред жртвован. Једна анегдота вели да је неки самурај без страха улетео у запаљени замак свога сизерена само да би спасао једну уметничку драгоценост. Када је видео да се не може извући из огњеног обруча распори је стомак и у дно утробе сакрио драгоцен предмет који је неопштећен наћен у изгорелом лешу.

Супруга самураја није била нежна и плачна дама као европске принцезе. Тешким мачем и она је умела да се служи и то готово са исто толико вештине као и њен муж коме је у случају опасности увек прискакала у помоћ. Ако су мужу неопходне паре да би спасао своју ратничку част он је могао продати своју жену и она му не би упутила ниједну реч прекора.

Чврстина мајке граничи се често са варварском суровошћу и безосећајношћу. Забележени су чак и такви случајеви да је жена самураја подметала своје рођено дете да би спасла дете свог побеђеног сизерена.

Последњи Мохиканци

Јунаштво се тражило чак и од дече. У току једног грађанског рата у 12 веку изме-

бу супарничких племена Таира и Минамото после жестоке поморске битке заробљен је један осмогодишњи принц. Освећање ратничке части је чак и код детета било толико развијено да није могло издржати срамоту пораза и скочило је у узбуркано море.

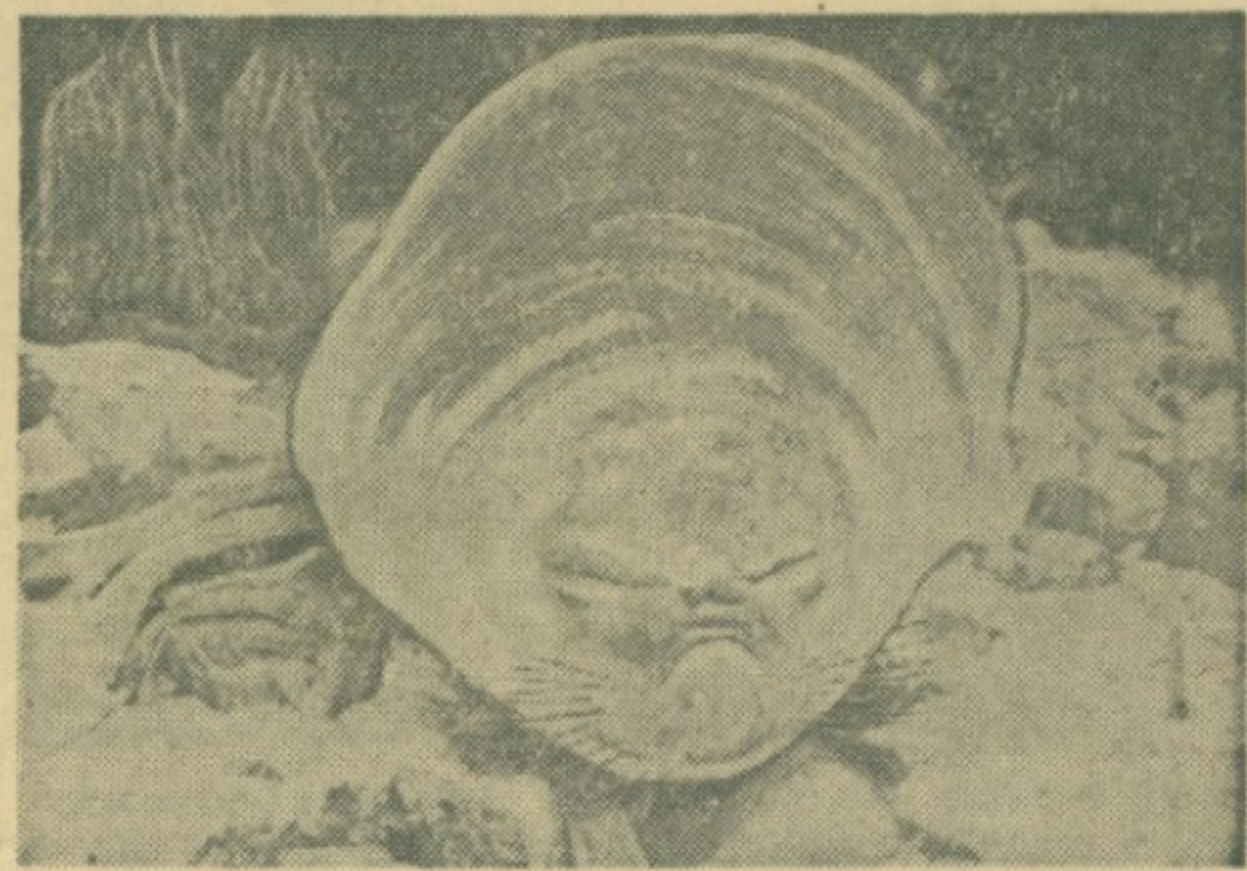
Ратничка част и породична прошлост значили су за самураја све. Увек је нападао непријатеља извикујући из свег гласа имена својих предака. За највећу срамоту и грех сматрало се умрети без потомства. Самураји без дече у свајали су синове обичних људи. У случају уморства оца он је морао бити осветник породице.

Мач је претстављао највећу светињу у животу самураја. Оскрнавити га значило је исто што и изгубити част. Ковач је морао издржати читав верски обред освећења пре него што би почео да кује мач а то је обављао у свечаној белој свештеничкој одежди.

Када је све изгубио, када га неправично оптуже или је осуђен по закону као и када жели да се придружи свом сизерену у смрти самурај прибегава чувеном ритуалном самоубиству—харикирију (ова реч се на јапанском сматра непристојном). И овај чин носи обележје источњачке суровости. Причешћен, обучен у бело, самоубица у пратњи слуге или пријатеља прилази свиленом јастуку и потпуно миран встекне на њега. Затим диже мач са сечивом увијеним у фино хартију и врхом распори стомак целом дужином прво од горе на доле, а потом с лева на десно. Пошто то још није довољно да би умро његов пријатељ довршава чин.

Феудална мистика и самурајско мрачњаштво завршили су се у Јапону 1868 године када је император Меиџи наредио растурање феудалног племства. Многи самураји су пропали а неки су се прилагодили новим условима и почели — радити. Други су у свајали синове богатих трговаца да би продужили род. Остали су се измешали са народом. Када су уставом од 1946 године укинуте све племићке титуле самураја је већ било врло мало. Данас, последњи потомци ове пркосне и честољубиве касте животаре у беду и препричавају успомене из далеке прошлости.

Кад спава и кад се пробуди

Ово је слика младог морског слона, кога је у снегу на Марион Острву, око 1500 миља југоисточно од Кептауна, снимео један стрљиви фотограф.

Ако желите да видите како је животиња реаговала када ју је он после успелог снимка плеснуо руком, погледајте ову слику.

ЧЕСТО НЕМА ПОБЕДНИКА

У последње време много се писало о томе да се кобра и мунгус боре до истребљења. Имали смо прилике да видимо и снимке с појединим детаљима борбе. Ова слика је међутим, изузетно интересантна. Кобра, једна од најстрашнијих отровница, обавила се око мунгуса као да хоће да га задави својим мишићавим телом. Како мунгус успева да се одржи

на ногама под снажним загрљајем свог најљућег непријатеља? Неки стручњаци, као др Чарлс Богерт, сматрају да слика може бити верна јер је већ имао прилике да види сличне позе ових непријатеља, док други сумњају. Познато је да у борбама између мунгуса и кобре често нема победника: обоје остају мртви на попришту.

Да би уштедели у простору

У последње време америчка морнарица употребљава на бродовима дехидрисани, сасушени, кромпир уместо свежег за храну морнара. Зашто? Само зато што се уштеди доста у бродском простору јер кутија од три килограма оваквог кромпира равна је цаку од 25 килограма свежег кромпира.

ОН ЈЕ БИО ПРВИ...

Први путник за Месец није се јавио тек у доба сателита. Ових дана је чувена агенција Кук у Лондону објавила да је још јануара 1956 године примила од једног агента лондонске берзе, неког Мориса Линдонија, чек на 200.000 динара на име прве уплате за један од првих будућих летова на Месец. Тада му је Кукова агенција одговорила да није

извесно када ће бити такво путовање па му је препоручила да повуче чек, али је он остао упоран, захтевајући да га агенција задржи и сигурно му обезбеди „прво место у возилу за Месец“. Агенција је пред таквом упорношћу попустила и на списку будућих путника под бројем један, води овог берзанског агента, коме је данас 65 година.

Карте за Месец

Једна британска агенција већ је почела да прима наруџбине за путовање на Месец. Први путник који јој се пријавио је неки париски хемичар. Само за резервацију места у „аутобусу“ на редовној прузи Земља — Месец, он је платио 135.000 франака, док ће цела возна карта до Месеца и натраг стајати 16 милиона франака. Предузимљива британска агенција рачуна да ће свемирски бродови почети редовно да саобраћају с Месецом кроз шест или седам година.

Џиновии под микроскопом

Кад желимо да посматрамо свет најмањих предмета и живих бића узимамо лупу. Ко жели да тај свет види и у најситнијим појединостима употребити микроскоп. Савремена наука успела је да помоћу електронског микроскопа учини видљивим чак и свет атома. Тако су и честице „велике“ свега милионити део милиметра и њихова веома фина структура постале доступне човеком оку.

Да бисмо бар приближно могли да појмимо ситност тих најситнијих честица, замислимо да смо један атом повећали толико да он износи један десети део милиметра, то јест да нам је постао видљив. Како би онда повећане у истој сразмери изгледале ствари око нас?

Једно зрно песка „дизрасло“ би у џиновску стену високу

сто метара. Један мрав би постао као „Квин Елизабет“, највећи прекоокеански брод на свету који је дуг 308 метара. Замислите само колики би тек био мравњак у коме би живе ли ти џиновски мрави. Непријатна је и сама помисао да би се једно зрно града, повећано исто толико пута, претворило у гигантску ледену лопту чији би пречник износио 500 метара.

Људи повећани у истој сразмери пробијали би својим главама облаке и на земљу гледали с висине од 170 километара док би на њихов длан могао да се смести читав милионски град са свим вградама, улицама и трговима. Нећемо ни покушати да замислимо колико би морали бити велики станови и куће у којима би живели овакви људи, јер би нам у том случају наша машта свакако отказала послушност. А какви тек градови и села...

НЕОБИЧНА СУДБИНА

Често је живот наших људи веома необичан. Не само оних који су већ забележени у нашој прошлости него и оних које данас тек откривамо испод „плашта заборава“, а који су ипак у своје време могли да узбуде средину где су живели. Једна, можда, од најнеобичнијих и већ давно заборављених личности јесте Јанићије Костић, сироче из Свилајна, скромни српски песник и фантастични словенски родољуб, који је умро помраченог ума, јер се тешко разорчао у животу.

Ево његове повести

Тамо где је данас парк Ташмајдан, некад је, поред старе цркве св. Марка, било и једно од најстаријих српских гробља. У рано пролеће 1870 године, покопан је ту и Јанићије Костић, после тешке болести. Годину дана после његове смрти у Београду је отштампана једна збирчица његових песама, с прилично опширном биографијом несрећног песника. Ту се, поред осталог, каже, да је жеља за „српском слободом и свесловенским уједињењем“ пратила Јанићију све докле „док није пао у душевну болест, која му прерано и гроб ископа“. Давно је нестало и Јанићијево гроб и сваки спомен на њега. Међутим, ево његове повести, која би могла да послужи и као грађа за истинити роман.

Јанићије се родио у Свилајну 1834 године. Његов отац, бакалин с муком је научио да потписује чак и своје име. Јанићије је изгубио мајку још кад му је било девет година.

Држећи оца за рукав, мали Јанићије доспео је једног дана у Београд, у кућу познатог богаташа Ресавца, који га је примио за свог питомца. Сваки залагај је он ту залио сузом, јер је свакога дана трпео прекоре због своје необичне маште.

За време једног распуста, отишао је у Свилајнац и ту затекао оца по други пут ожењеног. Страхно му је било као кад се сетио мајке.

Тада су баш настали бурни дани 1848 године. Ученици лицеја и гимназија у Београду,

а Јанићије је био ученик гимназије, образовали су малу чету и пошљи преко Саве да се придруже Книћаниновим добровољцима. Нико више није мислио на школу. Јанићије, жељан даљих подвига, отиснуо се с једним другом у Црну Гору.

Песник га је много волео

Песник „Горског вијенца“, Његош, много је заволео Јанићију, који је тада имао нешто више од 14 година, нарочито када му се исповедио да је дошао у Црну Гору да ратује, јер се у другим земљама, најалост, није нигде ратовало ни борило за слободу. Његош га је једва утешио, јер је тада владао мир и у Црној Гори. Поставио је Јанићију за учитеља, и он се спријатељио с младим Данилом, Његошевим синовцем и наследником, кога је учио „књижи и писању стихова“. Али, убрзо се некуд изгубио. Тек 1852 године, када је Данило постао господар Црне Горе и отпутовао у посету Русији, у Петрограду наиђе на Јанићију. Сећајући се заједничког друговања на Цетињу, они су ту провели низ веселих вечери „гудећи и певајући уз гусле“.

Кад је напустио Цетиње, Јанићије је преко Трста доспео у Беч. Гонила га је мисао да постане официр и послужи својој „љубљеном отечеству“ Ср-

Јанићија Костића

бији. По препоруци Миливоја Петровића, доцније названог „Блазнавац“, који је тада био српски агент у Бечу, Јанићију је било дозвољено да ступи у „бомбардијерски корпус“ (артиљеријску школу). Али чим је Јанићије чуо да мора да положи заклетву аустријском „цесару“ на верност, одрекао се и школе. Сетио се да на далеком северу постоји један „славјански цар“ коме се може заклетви, а да уједно „љуби своје отечество“. С том намером он је једног дана упао

у бечки руски конзулат. Хтео је да оде у Русију. Секретару конзулата Фонтону то се допало и он му да нешто новца, топла одела и препоруку за породичног графа Блудова у Петрограду. Тако Јанићије с пиштољем за појасом, крену поштанским колима на далеки север, у децембру по мразу и снегу, преко Варшаве за Петроград. На путу умало да пиштољ замени за кору хлеба. Најзад уз фијук хладних ветрова, седећи на боку поштанских кола, стигао је у Петроград.

„Да крвљу својом запечати верност отечеству“

Живе и оштре црте Јанићијевог лица допадале су графу Блудову, који је имао посла са Србима још 1811 године на Дунаву. Ступио је одмах у војну школу, и убрзо постао љубимац многих. Граф Димитрије Толстој и кнез Волконски заволели су Јанићију, и он постаде питомца овог другог, а граф Сиверс му поможе да га приме у артиљеријску школу. Граф Јаков Иванович Тостовцев, познати словенофил, преко Јанићије је још више развио симпатије вистих руских личности за балканске Словене. Убрзо је Јанићије постао његов приватни секретар за све јужне Словене који су долазили у Петроград. Сви су морали најпре да се јаве Јанићију и тек после да приступе Ростовцеву или министру просвете Ковалевском.

Јанићијевој заслугом и прилозима друштва у коме се он кретао подигнуте су цркве у Скадру и Сјеници; а скупоцене црквене ствари дароване су Призрену. Барон Ливен и кнез Волконски подржавали су га

на војним студијама, и он је већ у деветнаестој години постао официр.

Сав срећан, у униформи, он крене за Србију да „крвљу својом запечати верност свом љубљеном отечеству“. Али у то доба за време Кримског рата 1854 године, Србија је имала неутрални однос према Русији. Јанићије то није могао да схвати, и доживео је да га из Србије протерају. Вративши се ожалости у Петроград, веома потресен оним што му се десило, пао је у дубоку тугу.

Иако нервно тешко потиштен Јанићије је често размишљао о тешком подвизу жена у „љубљеном отечеству“, на кога су га изгнали. Успео је чак да наговори кнегињу Елену Павлову да позове и прими у чувени петроградски Маријински институт три српске девојчице које би се ту васпитавале, да, кад се врате у Србију служе за углед у женском образовању. И ускоро у Петроград допутију три младе девојке из Србије, од којих је једна била његова сестра Миљева Костић, друга Марија Атанасковић, а трећа Јелисавета, чије се презиме не зна. Али оштра северна клима наруши њихово здравље и оне све три убрзо умру. Тако се несрећно завршио овај први покушај женског еманциповања. Прве српске феминистичке помрле су од мрза и Јанићије паде у још веће очајање.

Као лутајући витез

Међутим, убрзо, као какав лутајући витез, он крене још даље на север. Растужени српски родољуб, бранио је сада као руски официр далеку Фин-

ску од енглеске флоте (1855). На острву Сандгаму била је постављена његова батерија. У крвавом окушају Јанићије је сипао топовску булад на енглеску лађу „Анфион“. И погодио је. Искривљена на бок, лађа је морала хитно да утекне у пристаниште.

Командант руске војске известио је Петроград о храбрости младог официра који је много допринео победи. Специјалним декретом Јанићијево то био је одликован Лентом свете Ане, коју је донео око врата при повратку у Петроград. Битку код Сандгама опевао је у својој песми „Бој“.

После ове победе кренуо је на дужијој одсуство у Европу, да негде на топлој јужном морском сунцу опорави своје здравље. На француској ривијери јака врућина, уз свакодневна купања, још му је више раздражила нерве, и он је отишао у Париз. Ту се упознао са Лешјанином, српским дипломатским представником, Написао је баш ту много стихова а многе је и уништио. Један еп о словенству предао је руском посланству.

После Париза, отишао је у Хајделберг, где је посећивао универзитет. Најзад се после дужег лутања по западу опет вратио у Петроград. Због здравља је напустио војну дужност и прешао у азијски департаман, у дипломатску службу. Надао

ском кнезу испоручио је поздраве руске царице, баш у време кад је из Русије од ње приспео поклон београдској цркви.

Избледела спомен-плоча

Али, следеће ноћи догоди се краћа царских црквених поклона. Ово је толико потресло Јанићију, да су га морали лечити од потреса. Ипак је јавно изјавио да Срби за то нису криви, јер је краћа извршена на миг с оне стране Дунава. Аустрија је тиме била увређена, тим пре што ју је један конзуларни представник оптужио пре него што је и ступио на њено тле. Срби у Београду су одмах посаветовали Јанићију да напусти Србију, а чим је прешао у Аустрију, саопштише му да се у њој не сме дуго задржати. Тако је Јанићије завршио своју дипломатску каријеру.

После овога вратио се у Русију, сав утачен и ороноу. Црквена краћа у „љубљеном отечеству“ и „возбужденије родољубивога срца“ сломише му нерве. У близини Москве, у једном селу, где су га лечили, Јанићије сасвим оболу. У наступима му се непрестано јављало „отечество“ и стално је желео да бар умре ту. И тако, на крају, повелоше Јанићија на југ.

Но кад су стигли до Галца, сва околина се узбунила од његовог наступа лудила. Истраго се из руку својих пратилаца и побегоа раширених руку незнано куд кроз поља, кроз шуме, далеко, где се на небу оцртавала слика „љубљеног отечества“. После дугот лутања, измриварен, несрећни Јанићије је стигао сам у Београд. Више никога није познао.

Још десет година живео је тако и најзад, 13 марта 1870 године, црквено звон оglasило је његову смрт. На крстачи је писало „Мрак нек бега“.

Дуго је стајало бледим словима само још: „родио се 29 јуна 1834 у Свилајну, у Србији“. Али, ко се то родио, и на кога се то односи, није се могло више сазнати са гробне плоче. Све се друго излизало, и датум, и титула победника над енглеском флотом у Балтичком Мору.

Прослава зиме

У Шетланду, на северу Енглеске, 15 фебруара се увек прославља свршетак зиме, како су то радили и Викинзи. Ове свечаности су веома популарне и мало је оних који у њима

не учествују. Зима на северу Британије је изузетно тешка — због непрекидних густих магли онемогућена је пловидба бродовима, особито рибарским, као и сам приступ мору, па зато сви желе да је испрате.

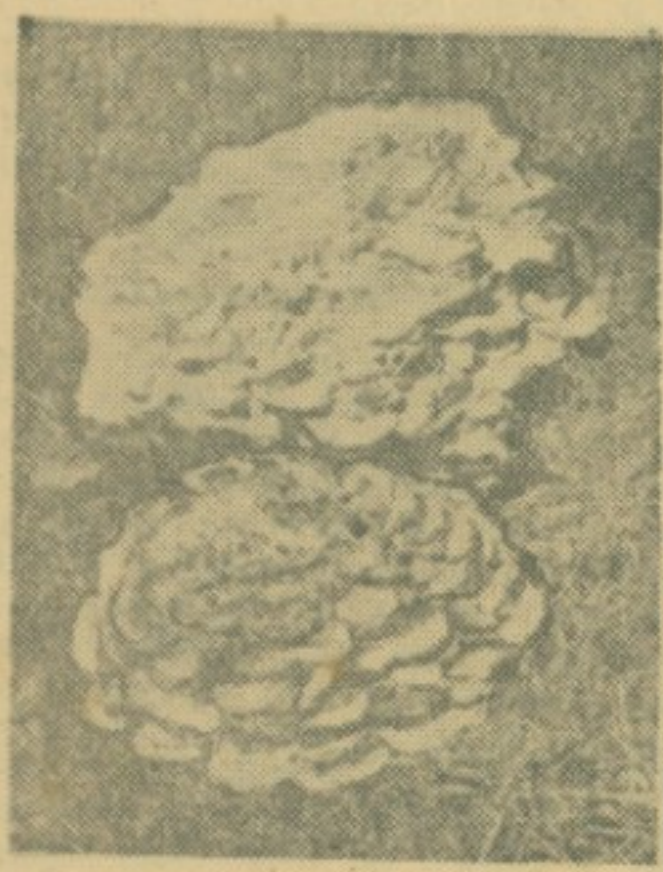
И ово је била новчаница

На слици је приказана „Упутница на суму од 10— динара“. То није државна, него приватна новчаница рудника „Тресибаба“, друштва за експлоатацију горива. Наиме, прерата приватни власници рудника завели су злогласни систем исплате радничке зараде у боновима, тантузима, па и новчаницама, које су неки приватни власници рудника сами штампали и њима, уместо државним новцем, исплаћивали

раднике. Тим новчаницама и боновима радници су могли да набаве намирнице и друго што им је било потребно једино у рударским магацима и кантинама који су били опет власништво истог господара. Тако су они по много вишој цени куповали робу лошијег квалитета, иако су могли у граду да купе бољу робу по нижој цени. На тај начин њихова ионако бедна зарада поново се враћала у џеп власника рудника.

ЧУДО ОД ПЕЧУРКЕ

Мартин Фурер, из америчке државе Орегон, ловени веверице у непроходним шумама, пронашао је и донео кући вероватно досад највећу печурку на свету: од 6.800 грама. Била је висока 38, а пречник шешира је имао 60 сантиметара. Још више је био изненађен кад је, одлучивши да ради упоређења, овог цина фотографише поред стабла једног хрasta, угледао још једну другу мању печурку од око 4 килограма.

На слици лево виде се обе нађене печурке, а на слици десно њихови пресеци.

РЕПОВИ—АНТЕНЕ

Кад брадавичасте свиње беже кроз афричку степу испред опасности, оне своје репове, с кићанком на врху, уздигну право у вис. Тако уздигнути репови, прави као стреле, имају извесну сличност с радио-антенама. Због тога у Африци називају ове чудне животиње „радио-свиње“.

Своје право име добиле су ове свиње због тога што на њихуци имају велике израстаје сличне брадавицама. Занимљив је један „обичај“ ових афричких животиња: кад се две брадавичасте свиње сретну, увек се поздраве додирујући се њушкама. Поред тога, мања животиња неколико пута нежно и обазриво гурне старију, и то баш у подваљак.

Женке ових свиња неће устукнути ни пред каквим непријатељем ако је у питању живот њиховог потомства. Неки афрички ловац је видео кад је једна женка напала и натерала у бекство леопарда који је прогонио њено младунче. Друга једна, пак, насрнула је чак и на слона да би одбранила своје потомство. „Брадавичаста свиња веома је ружна животиња, али има много добрих особина“, — рекао је једном један природњак.

2.500 година у леду

Леш једног кита који је, највероватније, живео у Атлантском Океану још пре почетка наше ере, пронађен је потпуно очуван у арктичком леду. Читавом једном половином тела он је штрао из глечерске масе. Енглески геолози Динели и Гарет, који су овог двадесет метара дугачког кита нашли у леду једног глечера на Шпицбергу, сматрају да је угинуо још пре 2.500 година.

У Сибиру су раније налажени добро очувани примерци изумрлих мамута. Али, кит са Шпицберга је први морски сисар из прадавних времена који се сачувао захваљујући „дубоком хлађењу“. Радиоактивним мерењем научници ће бити у могућности да сасвим тачно одреде старост нађене животиње.

WALT DISNEY УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА

НЕ МОГУ МЕ НАТЕРАТИ ДА СЕ ОЖЕ-
НИМ НЕКАКВОМ ТАМО ПРИНЦЕЗОМ!
ОНИ ЈОШ ЖИВЕ У ПРОШЛОСТИ!
ОВО ЈЕ ЧЕТРНАЕСТИ ВЕК!

ОНА КОЈУ ВОЛИМ ПОЗВАЛА
МЕ ЈЕ ДА ВЕЧЕРАС ДОЂЕМ
У ГОРОВЕЦИНУ КУЏИЦУ!
А ЈА ЈОШ ЧАК НИ
ИМЕНА НЕ ЗНАМ!

ЧЕКАЈТУ, ВРАН-
ЦЕ! МОЖДА ЋЕ
МИ ОВИ ТРЕНУ-
ЦИ ОДЛУЧИТИ
ЧИТАВУ
СУДБИНУ!

ПРИНЦ, ЗОРАН ПОЖУРИО ЈЕ ДА СТИГНЕ НА
ВРЕМЕ! И ТРИ ДОБРЕ ВИДЕ ЖУРЕ ДА ГА ВРА-
ТЕ И ОДВЕДУ У СНУЛОЈ ЗОРАНИ! АЛИ, НЕКО
ЈЕ ПРЕ ЊИХ СТИГАО У ШУМЕКУ КУЏИЦУ...

ДОБРО ЈЕ, ЦРНИ МОЈ ГАВРАНЕ,
ШТО СИ ДОЗНАО ДА ПРИНЦ ТРЕБА
ВЕЧЕРАС ОВАМО ДА ДОЂЕ!

АХ, КОРАЦИ!
ЈЕ ЛИ СВЕ
СПРЕМНО ЗА
ГОСТА?

УХВАТИТЕ
ГА!

УХВАТИТЕ
ТЕ ГА!

ИЗ МРАКА ЈЕ ПОХРИЛА ЧЕТА ЧУДОВИ-
ШНИХ БИЈА... САНТЕ ГОСПОДАРИЦЕ МРАКА...

ЗГРАБИТЕ ГА!
УХВАТИТЕ
ТЕ ГА!

ЗА ТО ВРЕМЕ СВЕТАНА,
ЦВЕТАНА И ВЕДРАНА...

ТУ СМО!

БРЗО
ЋЕМО ГА
ОДВЕСТИ
У ДВОР
ДА РАЗБИЈЕ
ЦАРОЛИЦУ!

МОРА ДА ЈЕ БЕК ТУ!

ЊЕГОВ ШЕШИР!

Г... ГРАНА ЈЕ
СТИГЛА ПРЕ
НАС!

НАСТАВИТЕ СЕ

Пуних пет година Тони Сајлер је првак света на дуге стазе, али никад му то звање није толико оспоравано као сада. Међутим, он каже да се никад није осећао толико снажан и оран и да се уопште не плаши такмаца. Први смучар света истовремено је први филмски глумац Аустрије и најомљенији невак шансона а недавно је постао и писац — своје аутобиографије. Толико звања и почаста а тек му је двадесет трећа година! Многобројне успехе постигао је за невероватно кратко време, а све је почело 26. јануара 1955 на планинама Кортине д'Ампеццо.

„Вихор на стази...“

Кад је Тони ступио на стазу, многе је изненадио. Пре свега био је потпуно смирен што није обичај, а затим, сувише висок, 1,83 см. Изгледао је баш супротно смучарима на дуге стазе који су „набијени“, нервозни, кратких ногу, чије се тежине налази при земљи и омогућује им брзе заокрете и прворазредно одржавање равнотеже. Висок, са својих 80 килограма изгледао је смешно, али кад је на крају такмичења однео три олимпијске победе, што догледнијем смучару није пошло за руком у једној сезони, више се нико није смејао. Напротив, син сиромашног обућара из малог аустријског места Кицбихела постао је још виши и озбиљнији. Лепо лице седамнаестогодишњег младца светлих очију и белих зуба, кога су од самог рођења тако рећи однеговале снежне падине, појавило се у року од 24 сата на екранима широм света. Почео је да добија много писама, уследили су интервјуи а једног дана појавио се и претставник „Баварије-филма“ из Минхена са уговором за главну улогу.

— Ја да играм? — изненадио се Тони. — Зар не чујете

да говорим искваденим тиролским наречјем?

Тони је прочитао предложени уговор. Погледао је оца оласаног старом кожном кецељом који већ 50 година закупава клинче на обући планинара и — потписао га.

Чим се сазнало за Тонијев уговор свет је стао да прича. Његови симпатизери, због своје наклоности према њему, а непријатељи због своје сујете, претсказивали су углавном крај Сајлерове смучарске каријере. Сматрали су да један првак света мора цео да се заложу само за једну ствар.

Овакви гласови чули су се нарочито када је Тони почео да похађа часове дикције. Било их је који су се из гласа смејали због овакве одлуке првака Тринаесте смучарске олимпијаде.

Међутим, лектор за немачки језик, госпођа Лајнер, неочекивано му је рекла после првих часова.

— Слушајте, Тони, у боји ва шега гласа лежи читаво богатство. Зашто не бисте глас снимили да чујемо како звучи са плоче.

Младић из Кицбихела био је изненађен предлогом, али је послушао наставницу. Отишао

је једној аустријској творници грамофонских плоча, снимно глас и истога дана потписао уговор за дванаест шансона. Радиостанице у Салцбургу, Минхену и Бечу одмах су га позвале пред микрофон и композитори су добили налог да напишу сто шансона које ће млади и лепо првак света у смучачу на дуге стазе да пева на свом тиролском наречју.

Тренер аустријске смучарске екипе Карл Рестнер, иначе професор географије у једној бечкој гимназији, једног дана је рекао Тонију:

— Ако желиш да водиш дво струки живот, није довољно да будеш само јак човек, већ атлета над атлетима.

Слушајући савет свог тренера Тони Сајлер је јурио из једне трке у другу али је — сломио ногу. Кост је срећом добро срасла, а Тони се у међувремену раскрућуао и постао занста прави атлета.

И Тони се бацио на нове вежбе. Ниједно пролеће ни лето за њега више нису претстављали месеце одмора већ озбиљног тренинга као и друга два годишња доба. Не одбија

ни понуде да пева на јавним местима. После снимања другог уметничког филма „Кутак неба“, предузеће „Баварија-филм“ је осигурало Тонијеве ноге на 100.000 шилинга. У том филму, Сајлер је играо улогу хероја у једној љубавној причи. Рађа се сваког часа првака које су снимљене у Адел бодену, Гармишу и Мешену, тим великим смучарским пошаштима на којима је он, пре но што је постао глумац, односно прве велике победе.

Иако је сувише заузет смучањем, филмом и певањем, здравље и нерви су му у одличном стању. Његов пулиц уместо да се појачава, смањује се, јер је од 56 откуцаја у минуту пао на 54.

— На смучкама, — каже Тони Сајлер — повећање брзине од 80 на 120 километара, исто је као кад се аутомобилом пређе од 100 на 200 километара на сат. Смучар се много лакше привикава на промену брзине него на промене у слове вида. Стално мора да гледа не само шта му се налази под смучкама већ и много даље, што ће тек да дође испод њих. Кад правим вирак код Штајнобела, очи су ми на кривини Шахена, сто метара ниже, а мисли још 500 метара

даље, код Хајмалина, изнад циља.

Према статистичкој публикацији „Вилтен От“, која излази у Минхену, Тони Сајлер је највише тражени уметник који пева на немачком језику. Холивуд га је позвао дајући му велику суму новца само да у току једне сезоне поучава у смучачу кћери америчких милијардера, но он је одбио понуду. Од новца који је добио после првих победа у Кортини д'Ампеццо сазидао је кућу у Кицбихелу и засада жели да ту и остане.

Стаклена крвава у Дрездену

После „стакленог човека“ и „стакленог коња“ у Музеју хигијене у Дрездену, у Источној Немачкој, изложена је и „стаклена крвава“. Она је израђена од синтетичког материјала целом, према моделу краве стеоне пет месеци. Као и код „стакленог човека“, у унутрашњост краве уграђене су разнобојне светиљке повезане с нарочитом магнетофонском траком. Овај изванредно прецизан, а за проучавање анатомије и физиологије драгоцен модел, тежак 600 килограма, израђен је за 15.000 радних часова — 4 пута дуже него „стаклени човек“.

Недавно се у Енглеској догодио необичан случај. Један инвалид који је ослепео у Другом светском рату, имао је тежак сукоб са својом женом. У тренутку највећег гнева, кад је ударио песницом о сто, наједном је прогледао. Догађај се брзо проучио и енглески листови су о њему писали као о „чуду“, мада о томе не може бити речи већ само о веома ретком али потпуно објашњивом медицинском случају. Јер, љуња ослобађа огромне количине енергије и утиче да за то време живимо десет пута интензивније. Још је велики научник Дарвин причао о једном свом пријатељу који је имао обичај да изазива вештачки гнев на „увреде“ измишљеног непријатеља само да би на тај начин сузбио замор који би га савладао у току рада.

Кад нас обузме гнев, имамо обичај да кажемо: „Био сам изван себе“. И то је сасвим тачно. Човек може толико да буде „изван себе“ да не зна шта чини, шта каже, нити касније да се свега сети. Наше срце тада удара трипут јачом снагом, било више не куца 60 до 80 већ 100 до 120 пута, а што се тиче крвног притиска, он се такође нагло пење и зато није чудо што не владамо собом.

Пре много хиљада година, док је живео окружен дивљем животинама човек је морао немилосрдно да се бори против њих да не би сам био уништен. И баш у тој мржњи према непријатељу он је налазио велику снагу у себи, у својим рукама, ногама и зубима.

Према мишљењу физиолога, на исти начин треба схватити све необичне промене у нама кад се нађемо у таквом стању. Цео организам се спрема у одбрану и тада сви органи ступају у дејство. Слезина упућује нова црвена крвна зрнца која носе веће количине кисеоника, јетра производи више шећера, који је прворазредна енергетска снага за организам, и крв струји 20 одсто брже но дотле. Да би се ослободио нервозе, организам ставља у покрет мишиће који непосредно

НЕ ЉУТИТЕ СЕ...

учествују у борби. У љуњи човек виче, усне му дрхте, уши се издуже и на лицу се врше све иначе добро познате промене. До које се мере тело брани од узбуђања услед љуње показале следећи пример: ако се у току свађе посечемо или ранимо, крв ће на оболелом месту да се згруша дванаест пута брже него када смо спокојни.

Ко врши општу мобилизацију организма?

Постоје две супстанције — адреналин и норадреналин — продукти две мале надбубрежне жлезде. У погледу ових супстанција, недавно се дошло до врло интересантних закључака. Упоредивши надбубрежне жлезде у неких дивљих афричких животиња, шведски физиолог Ван Ојлер је установио следеће: надбубрежне жлезде агресивних животиња, као што је, на пример, лав, луче претежно норадреналин, док се код животиња плашљивица, као што је зец, лучи претежно адреналин. Слично је и са малом децом. Она која често падају у „безразложну“ јарост, производе више норадреналина. Одрасле особе које могу подједнако да лаче и једну и другу супстанцију, у начелу саме одлучују хоће ли бити агресивне као лав или плашљиве као зец.

Шта нас најчешће љути?

Ако покушамо да спречимо одојче да мрда рукама или ако притиснемо две шапе мачета, убрзо ћемо присуствовати „експлозији“ србце. То је природни отпор против приморављања. У животу се принуђа најчешће исказује као морални захтев и зато нас често ср-

ди оно што је против уобичајених принципа. Према доктору Карсону, који је професор психологије на Медицинском факултету, најчешће нас љуће љуће који подваљују, затим неваспитана деца, насртљивци и разметљивци, сви они који покушавају да нас „ухвате“ на „јевтин“ начин, сви који не знају шта је ред, било да неопбуздано кашљу, шмрчу или орчу. Ту, наравно, долазе и разне љубазности и насилне у-

слуге као што је претерано нављивање домаћине да се служите једом које вам се више не једе, итд.

Треба рећи да се жене ретко љуће из истих разлога из којих мушкарци и обрнуто. Основни став у животу једних и других је различит. Жене су углавном љуће због нечијег понашања, због нечовечних поступака, док мушкарци првенствено нервирају извесне ствари чињенице: новчани

проблеми, аутобус који је побеглао, мотоцикл који је откачао послушност и слично. Према статистичарима сваки градски човек бар 12 пута на дан има разлога да се љути.

Чињеница је да су мушкарци двапут више изложени србци од жена. У већини случајева они се љуће преко седмиче, док жене, претежно, баш суботом и недељом, кад их чека више посла. Критичан тренутак је уочи ручка. Желудац је празан, сама глад је довољна да изазове љутину и зато најмања непријатност може да добије неочекиване размере.

Супротно ономе што би се могло очекивати, искуством у току живота не стиче се мирноћа и сталоженост, јер се мушкарци и жене између 40 и 60 година најтеже савлађују.

Шта да радимо кад смо љути?

Ћутати, „гристи се“ у потаји или „експлодирати“? Мада је до данас начинио небројна чуда, цивилизовани човек се под утицајем гнева враћа бар 10.000 година уназад. Примитивна снага која тражи одушеће, ако не изиђе наноси штету. Неутрошена енергија надира мишиће, крвне судове, срце и то утолико више уколико се више савлађујемо.

Шта ће се догодити кад проценат шећера у крви постане сувише висок, или крвни притисак не спадне? Постаје се „кандидат“ за шећерну болест или за стално високи крвни притисак.

Уздражани гнев може да изазове последице — да проузрокује напад реуматизма, јер је поремећена равнотежа калцијума у телу. И кварења зуба може да се заснива првенствено на нервној бази. Гнев може да проузрокује разна алек-

горична обољења, на пример астму и претеране главобоље. Клинички је утврђено да је љуња узрок за бар 7 одсто обољења од рака и 50 одсто разних срчаних обољења.

Не заборавимо да се љуња, као и неспокојство, преноси с једног лица на друго. На осветљиву децу нерасположење се брзо преноси, она упијају околности у којима живе и примају понашање својих родитеља. Зато се пред децом не треба љутити, и, ако желите да остану уравнотежени људи, треба увек да владамо собом. Али то никако не значи да љутину треба нагомилавати у себи. Пошто је србца органска појава, покушајте да стиснете снажно зубе, стегните песнице, или учините нешто слично — али не и да се тучете са другима — и видећете да гнев попушта. Посматрајући тада себе у огледалу, увежбаћете се да то чините сваким „природно“, тако да нико то неће приметити а биће вам неупоредиво лакше.

Ако гнев и даље расте, приморајте себе да десетак пута удахнете ваздух лагано и дубоко. После оваквог опита осећаћете се заморени али стишани.

Најзад, ако ми то не помаже — „експлодирате“, али не против некога, већ против нечега. Тако ће љуња да вам буде од користи. Добро је познато да љут човек више посла посвршава него ли миран. Жене то боље знају од мушкараца, јер кад су љуће уцају се на домаћи посао и увек га брже обаве. Ако припадате особама које се лако љуће, покушајте да свој гнев ублажите било каквом врстом спорта, можда само пешачењем. Ако сте сами у соби скачите, вичите, вређајте замисљену особу која је „пред вама“, или се исплачите до ми ле воље, јер ће вам све то користити. Одавно су лекари дошли до закључка да је за психичко умирење много боље давати себи разумне одлуке него сакушљати горчину.

Повест шиваће машине

I Један од ретко корисних проналазака је свакако шиваћа машина, направљена распрострањена широм света. Данашња модерна индустријска или кућна шиваћа машина може да шије, изрицаје чинке, пришива дугмета, прави рупице за њих, крипа и обавља низ других послова у вези са шивењем.

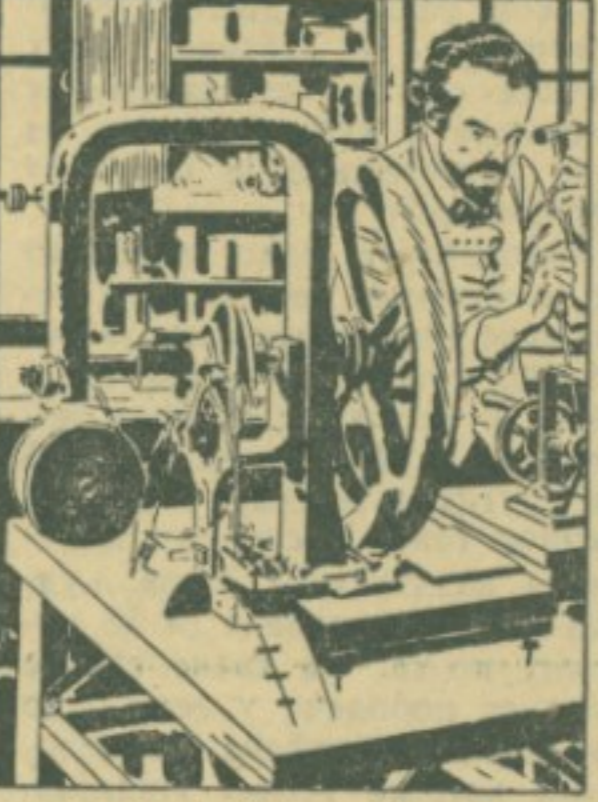
II Пре 1830 године све се шило само руком. У оно време није постојала „фабрика одеће“. Јер је тај посао обављала домаћица. У великим породицама мајка је тропила више времена на шивење него на сав остали посао у кући. Били су потребни дуги сати шивења руком док се тај исти посао данас, помоћу машине, може обавити за много мање времена.

III Енглец Томас Сениг патентирао је прву машину за шивење 1790 године. Међутим, она није била практична. Француз Бартеlemi Тимонје конструисао је 1830 године машину којом се стварно могло шити. И поред тога што она још није била у савршена, француска влада је откупила 80 одсто произведених машина да би се на њима шиле униформе за војску.

IV Негодовање француске публике због Тимонјеве машине за шивење било је више него оштро. Кројачи и многи који су остали без посла, повели су масу. Она је упала у фабрику и уништила и саму зграду и нове машине. У оно време људи нису могли да сагледају будућност која стоји пред шиваћом машином.

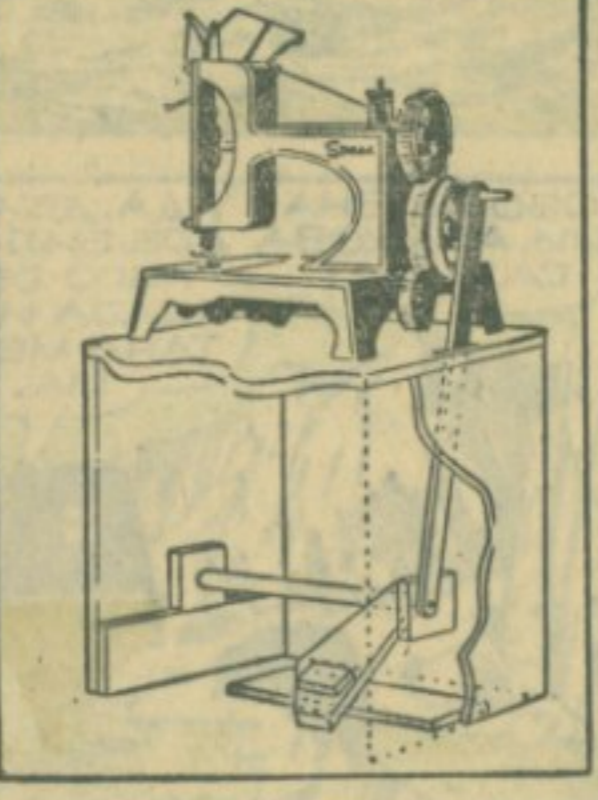
V Американац Елијас Хау је такође пронашао једну врсту шиваће машине која је могла да ради, мада је и она била далеко од савршене. Патентирао је свој изум 1845 године, али није успео никада да заинтересује за њену производњу. Тек после неколико година пронашао је једну компанију, али је врло слабо ишло са продајом.

VI Прве машине произведене по Хаулом патенту имале су много mana. Могле су да праве само краће штепове, конач се често кидало, материјал се стално гуњао под иглом, а и оно што је било ушивено на тај начин, није било добро. Па ипак, изгледа да ће се шивење бар до неке олакшати, пробудили су интересовање.

VII Изгледа да је било суђено младом Исаку Сингеру, сину немачких уселеника, да реши основне проблеме који су дотле ометали стварање добре машине. И поред тога што није имао школе, Сингер је по природи био одабран за технику и механику. Већ је био пронашао машину за бушење стена као и аутоматску машину за резбарију.

VIII Године 1850 млади Сингер је позајмио четрдесет долара. После 11 дана успео је да конструира шиваћу машину. Најважнији део који је Сингер уградио у машину био је онај који шити материјал и одржава га равним после пролажења испод игле. Затим је додао ножну педалу којом се машина покреће и уклонио још неке недостатке Хауове машине.

IX Тако усавршена машина је стварно добро радила. Али Сингер је у почетку више него тежико налазио купце. У основи баш такве машине сада се израђују широм света. А ипак многи су мислили да је она изузетно компликована да би једна жена воле руковала.

X Власници предузећа који су израђивали конфекцију исуу дуго делили мишљење јавног мњења. Убрзо су почели да купују Сингерову машину. Међутим, радници су имали своју логику — ако се помоћу такве машине може урадити за један сат исто колико раније за 14 сати, то ће неизбежно довести до вишак радне снаге и многи ће остати без посла.

XI Пре проналазак шиваће машине радници запослени у предузећима за израду одеће били су веома слабо награђени. Несразмера између огромног уложеног рада и цене која се могла постићи за финални производ, и мада је као последњу неправилно награђивање радника.

XII Данас су машине за шивење прилагођене многим потребама — почевши од шивења дебелих воштањих платна и одеће до најфинијег веза. Према овоме је одређена и њихова величина као и одговарајући делови. Важну улогу оне имају у домаћинствима где су често неопходне, а смањују и издатке за текстил. Без ових машина многе кућне потребе остале би необављене.

ТАЈНИ ЈЕЗИК ЦРВЕНОКОЖАЦА

Мало има ратничких народа који су се служили таквим обиљем шара по лицу и разним деловима тела, знаковима, тајним белегама и симболима као Индијанци. Шаре и знаци претстављају некипут тајну шифру, другипут призивање богова, запаравље трагова непријатељу или сведочанство значајног догађаја или победе. Ево како је по једном предању племена Сункс настао обичај шарања лица.

Симболичне мердевине за божанство

Пре много времена један од великих племенских поглавица дошло је у Црним Планинама. После целог дана ходања наишао је на јелена, навишанио и одапео лук. Стрела је промашила циљ али је погодила јелну луму која је из прикрајка вребала плен. Разјарена звер се устремила на ловца. Индијанац је умакао. Није имао времена да одадне другу стрелу али је бежећи призивао у помоћ Великог Медведа, племенског заштитника. Када је овај чуо вапај сина прискочио му је у помоћ, засекао зубима своју шапу и пошкропио ње гово лице краљу. Индијанци добро знају да ниједна животиња не може поднети смрад медведа нити окусити његово месо. И зато чим је нађушила крв, пума се наругушила и удаљила брундајући. Да би изразио своју захвалност Великом Медведу поглавица није спрао мрље крви с лица све док саме нису нестале.

Други објашњавају порекло шарања лица жељом Индијанаца да се чланови истог племена који су отишли на пут или су се због ратног задатка издвојили из заједнице препознају али и разликују од непријатеља. У том случају би шарање претстављало неку врсту униформе.

Индијанци су имали обичај да на истом месту тела где је неки славни ратник задобио рану и они кољу направе исти траг. Чиронези су мазали јагоднице црвеном бојом, окруживали десно око црним прстеном а лево белом. Када су одлазили да краду стада непријатељског племена шарали су тело смешом чађи и масти, да их не би препознали.

Зелене и жуте шаре код прериских Индијанаца биле су нека врста ратне камуフラже а црвена и жута муња на ногама коња симболички је претстављала његову брзину.

Боје које су употребљавали Индијанци имале су исто значење као и код Феничана, Египћана, неких кавкаских племена и касније европских народа. Црвена је била симбол ватре и жестоких страсти, не-

бески плава боја је обележавала разне видове мира, хармоније и величине, бела је претстављала знак младости и чистоте, жута злочрећу, а црна кобне догађаје, очајање и смрт. Човек вичан древним прериским обичајима могао је по спољним знацима једним погледом да препозна чин индиског часника, жењеног или момка, човека који се радује или је у жалости. Индијанац кога су опхрвале тешке муке и зле мисли шарао је дуж целог лица симболичне мердевине преко којих је требало омогућити богу да се усели у његову душу.

Стручњаци се и данас чуде разноврсности боја које су употребљавали Индијанци. Мешањем сопствене крви и пепела са огњишта, гвожђевите земље са воћним соковима добијале су моке, црвене и пурпурне боје. Од једињења бајка добијали су плаву боју, од траве и маховине правили су зелену, од сумпора жуту и од неке нарочите земље белу.

Радозналост једног ловца

Сва природа која је окруживала једно индијанско насеље претстављала је живу азбуку и била је препуна разних знакова. С колена на колена Индијанци су се учили да читају из природе као из отворене књиге. Једна сломљена грана или гомлишца траве коју бели човек никада не би ни приметио пружале су индијанском ратнику драгоцену обавештење. На стотине разних начина слагали су камење у пирамиде и купе а сваки од њих претстављао је потребну информацију.

Радозналост једног ловца који је крстарио територијом републике Ривер привукао је необичан приказ на обали једне реке. У полукругу је било поређано 16 бизонских лобања окренутих њушкама у правцу речног тока. У средини полукруга налазила се једна људска лобања ишарана са 36 црвених прута. Са сваке стране била су пободена у земљу по два штапа искићена праменовима коњске гриве. Индијански водич је одмах доцну објаснио: 36 Индијанаца из племена Пауни напали су логор Команча који има 16 шатора (бизонске лобање). Нападаци су убили четворницу (4 прамена коњске гриве) и пошто су логоровали два дана вратили су се преко реке на своју територију.

На тај начин су обавештавали своје саплеменике о успеху и упозоравали их на опасност од освете.

Гомила траве причвршћена за врх штапа управљеног у одређеном смеру значи да нека особа иде испред вас а од свежине трава зависи ко-

лико вам је одмакла. У исту сврху су Мандани стављали на земљу два штапа од којих је дужи означавао правац. Мотка постављена у рачве притки пободених у земљу означавала је да је сопственик отишао на пут и да ће се задржати онолико дана колико има притки.

Ретки познаваоци тајне азбуке

Индијанац који је отишао у лов на медведа често тражи помоћ. Зато натовари на једно рачвасто дрво гомилу траве у облику животиње коју гони и пружа је у правцу куда је отишао.

Обавештавање помоћу ватре претставља давно заборављену индијанску вештину. Ватра се могла завршавати пламеном

или димом, пламсати у овом или оном облику, до ове или оне висине. На тај начин су се они често обавештавали о присуству непријатеља чак и када су били удаљени десетинама километара.

Најзад, Индијанци су са ве-

ској палби. Индијанци су се договарали помоћу своје нарочите „телеграфије“ а ми нисмо видели никога и нисмо могли ништа да пазаберемо“.

Данас је тај, пун песничке симболике, тајанствени језик индијанских знакова о коме би

ОТИШАО САМ — НЕГУ СЕ ВРАТИТИ ЗА ТРИ ДАНА

ГОНИМ МЕДВЕДА; ПРИДРУЖИТЕ МИ СЕ

ЗНАК ВОДЕ

ШАРАЊЕ ЛИЦА И ДАВАЊЕ ЗНАКОВА ОБЕЛЕЖАВАЊЕМ У ПРИРОДИ ПРЕТСТАВЉАЛИ СУ КОД ИНДИЈАНАЦА ОБИЧАЈНУ НАУКУ

ликом вештином употребљавали сигнале помоћу огледала. Док смо се пуни предострожности споро кретали кроз клисуру, — писао је један амерички официр у доба ратова на Дивљем Западу, — блештави снопови сунчевих зракова ухваћених у огледала и послатих у разним правцима засењивали су нам очи. Били смо изложени правој митраље-

се могле написати читаве књиге — заборављен. Ретки познаваоци те тајне азбуке згрћу огромне паре технички саветници холивудских филмских компанија. Само захваљујући њиховом познавању индијанских обичаја или можда њиховој машти — „вестерни“ још одишу живописношћу и непосредном изворношћу.

ВЕЛИКИ АЛЕК

ЦРТА И ПИШЕ Л. ОИШЕР по Џ. ЛОНДОНУ

НЕКО НАМ ДОЛАЗИ У ПОСЕТУ ЧАРЛИ.

ИАКО ДЕ ДОШ ДАЛЕКО, ЧИНИ МИ СЕ ДА ПОЗНАЈЕМ ТОГ ДЕЛИЈУ.

ЧАРЛИ ЈЕ ГРАНТ, И ЈА БИЛИ СМО ТАДА ПОД КОМАНДОМ ПАТРОЛНИКЕ КАРМИНТЕЛА. НАЛАЗИЛИ СМО СЕ НА БРОДУ „ИРВАС“ ПРИПРЕМАЈУЊИ СЕ ЗА ПУТ

„КАРМИНТЕЛ ГА ОЦИГЛЕДНО ПОЗНАЈЕ.“

ТИШЕ, ПОСЛЕ КУ ТИ РЕКИ, КО ДЕ ТАЈ.

АНТИПАТИЧАН ДЕ ЧОВЕК ТАЈ...

ЗОВУ ГА „ВЕЛИКИ АЛЕК“. НАЗМОЊИЦИ СУ ДЕ МЕЂУ РИВАРИМА У ОКОЛИНИ. СВИ МУ СЕ ПОКОРАВАЈУ КАО СВОМ СТАРЕШИНИ, А ОН ИХ ШТИТИ И ПОМАЖЕ ПРЕД ЗАКОНОМ КАКО БИ ИХ ДРЖАО У ШАКАМА.

ДОБОХ ДА НЕКИ МЕСЕЦ ЛОВИМ БЕСЕТРУ.

У РЕДУ, АЛЕК, ДА ТЕ НЕКУ УЗНЕМИРАВАТИ. ХОДИ У КАБИНУ ДА РАЗГОВАРАМО.

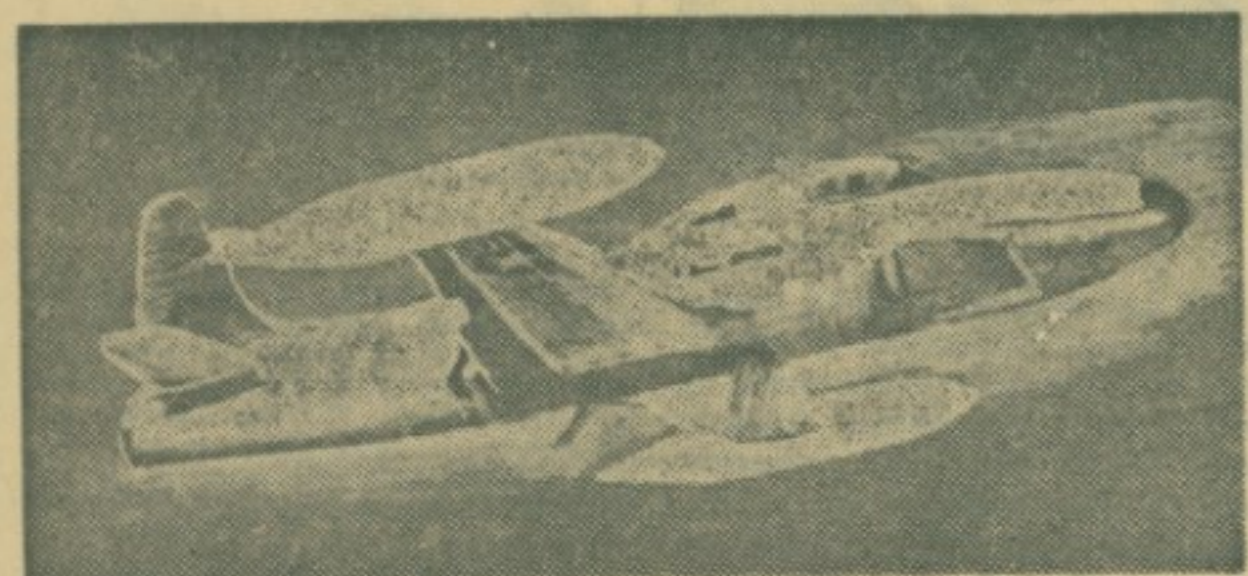
НИКО НЕ КРШИ ЗАКОНЕ О РИБОЛОВУ ТАКО СИСТЕМАТСКИ КАО ОН. ПА ИПАК ДОШ НИДЕДАН ПАТРОЛНИК НИЈЕ УСПЕО ДА ГА УХВАТИ ЖИВА ИЛИ МРТВА. НЕКОЛИЦИНА ДЕ ВЕЋ ПЛАТИЛА ГЛАВОМ ПОКУШАВАЈУЊИ ДА ГА УХВАТИ НА ДЕЛУ!

ОВО ЈЕ, ЗНАЧИ, АЛЕКОВА ГАЛИДА!

ДА, ДЕЧКО. ОВА ЈАЉА-КУКА ДЕ БИЛА ПОПРИШТЕ ВИШЕ НЕГО ЈЕДНОГ ЉУТОГ ОКРШАДА И СВА ДЕ ИЗРЕШЕТАНА МЕЦИМА.

СВЕТЛЕЋИ АВИОН

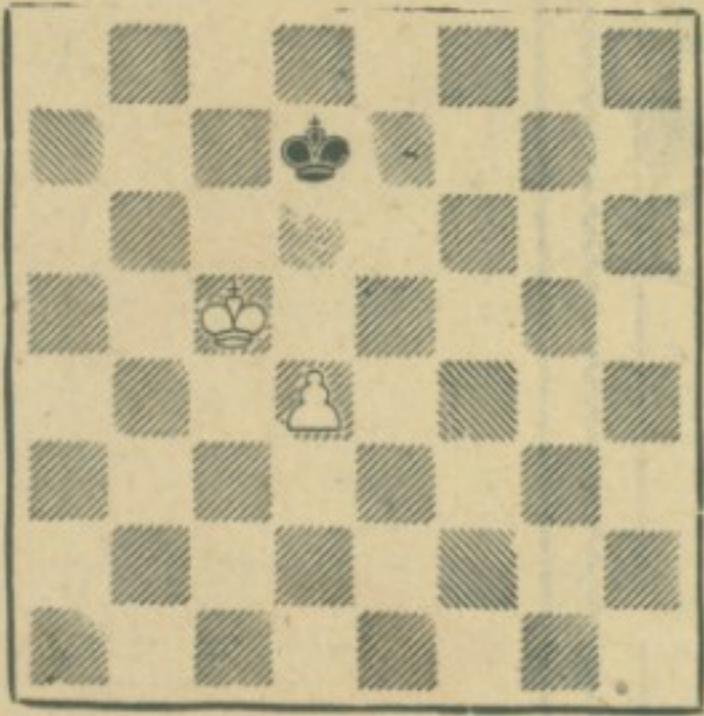

Да би се умањила могућност ноћних судара у ваздуху ускоро ће у САД почети да се крила млазних авиона превла-

че флуоресцентном материјом. Прве проба су се показале одличне јер тако авион ноћу постаје потпуно видљив

Учимо шах LIX

Колико год учили о краљевима и пешацима, немојте мислити да ће вам бити превише, да ћете преучити. Шах је игра у којој и мајстори могу да буду поражени ако извесну ситуацију олако схвате. Због тога је један велики шахиста рекао да је најтеже добити — добијену партију. Ако вам то изгледа чудно сада, неће вам нимало бити чудно доцније, кад ућете у тајне и депоте шаха.

Бели има пешака више и партија је његова је ли тако? Да видимо.

На потезу је црни: 1... Кд7—ц7 2. Кц5—д5, Кп7—д7 3. Кд5—е5, Кд7—е7 (црни краљ стално заузима поље испред белог). 4. д4—д5, Ке7—д7 5. д5—д6, Кд7—д8 6. Ке5—е6, Кд8—е8 (опет испред белог краља) 7. д6—д7+ Ке8—д8 8. Ке6—д6, пат. Као што видите, ако је црни на потезу и ако игра како треба, партија ће се завршити нерешено.

Разуме се, ако је бели на потезу, он добија. 1. Кц5—д5, Кд7—ц7 2. Кд5—е6, Кц7—д8 3. Ке6—д6, Кд8—е8 4. Кд6—ц7, Ке8—е7 5. д4—д5, Ке7—е8 6. д5—д6. Црни више не може да спречи излазак белог пешака на осми ред и — полаже оружје.

Да ли бисте сада могли да напамет, без гледања у ову лекцију, одиграте крај ове партије полазећи од горњег дијаграма? Пробајте, али тако да је прво црни на потезу, а после, кад се партија заврши, вратите се на дијаграм и нека први потез вуче бели.

Запамтите: ако хоћете да budete добар шахиста, извесне ствари морате научити као што учите неку песму — напамет!

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НАЈЛОН У ШПИКАМА

Најлон је одавно „освојио“ текстилну индустрију, а требало је да прођу године па да се људи сете како би могао корисно да послужи и изградњи. Стручњаци једног француског индустријског предузећа дошли су на мисао да израђују шипке од најлона уместо сличних шипки од лаког метала, и постигли су читаву малу револуцију у грађевинарству. Производи су разне дебљине: од 6 до 100 милиметара. Успех најлонских шипки је у томе што потпуно замењују оне од лаког метала и знатно су јевтиније.

ПОСЛЕДЊИ НОВИТЕТ

Досада су спортисткиње приликом вежби и такмичења везивале око главе широку пантљику да им коса не би сметала. Неке спортисткиње сада лансирају перике које ће им, по њиховом мишљењу, боље

послужити. Наиме, перика ће се навлачити као капа а моћи ће да се купи у нијансама свих боја.

РАДАР НА АУТОМОБИЛУ

Једна позната америчка фирма израдила је експериментални аутомобил опремљен радарским уређајем који „осматра“ аутостраду и опомиње возача ако му се на путу појави каква препрека.

У два велика кушаста лежишта, постављена на предњој страни кола, налазе се радарски уређаји. У тренутку кад се пред аутомобилом појави

друго возило или било каква препрека, радар опомиње возача звучним и светлосним сигналом. Звучни сигнал постаје све продорнији уколико се кола више приближавају препреци.

Иначе овај аутомобил има прозачни кров од пластичног материјала и нарочито предњи стаклени заклон који возачу омогућава видокруг од 360 степени. Врата на којима веома су необична; притиском на једно дугме она се читавом површином за седам сантиметара одвоје од кола да би се по нарочитом жљебу склизнула уназад. Аутомобил има стандардни мотор типа „Кадиллак 1959“ од 325 коњских снага.

ЗА ВЕЋУ СИГУРНОСТ НА ГРАДИЛИШТИМА

Кад каква камион, булдожер или дизалица оштети на градилишту електрични вод под напоном, често долази до теже несреће у којој радници губе живот. У Енглеској је забележено да на хиљаду таквих несрећних случајева гине 138 људи. Зато што је на градилишту све „привремено“ и што се брзо ради тешко је да се створе сасвим безбедни услови. После извесних опита у Енглеској је начињена једна направа која се постави на машину или моторно возило. Чим се навије на вод електричне струје, али још пре него што се изазове опасно оштећење, направа даје светлосне и звучне сигнале. Лице које управља не мора машину да заустави јер уређај аутоматски зауставља мотор.

КАКО СУ СЕ СПАСЛИ

Пре извесног времена у Лондону је избио велики пожар у једном предузећу за израду одела. Четири кројача која су радила на четвртм спрату била су отсечена пламеном. Узнемирани, нису знали како да се спасу. Али родила се изненада идеја: узели су једну тубу штофа, причврстили један њен крај за прозор а други пребацили на улицу. По тим, 18 метара дугим штофаним „лестницама“, склизнули су један за другим до улице и тако се спасли.

ЊУЈОРК, ГРАД ПАСА И МАЧАКА

Статистике показују да је становништво Њујорка за последњих 25 година порасло за 40 одсто док се број паса и мачака удвостручио. Данас у

Њујорку има 575.000 мачака и 350.000 паса.

Колико су мачке, нарочито пси, омиљене животиње Англосаксонаца мање показују стално нове методе трговине и рекламе. Тако је неки Џек Санклтон у Лондону увео недавно продају паса — на кредит. Купац може отплатити свог пса 19 до 32 недеље. Ако му се нарав и понашање пса не свиђе он може да га врати али нема право на повраћај уплаћене суме. Млади бернардинац на слици продат је за 32.000 динара, а његов патуљасты друг за 24.000 франака.

ШЛЕМ ЗА МОТОЦИКЛИСТЕ

Зато што му је погинуо син у тешкој несрећи док је возио скутер, један француски индустријалац је покушао да реши проблем сигурности возача на два точка. Наместо познатих тешких шлемова, који уз то и ружно изгледају, он је начинио мање и лакше шлемове од полиестера који се веома лепо приљубљују уз главу. Услед лаког стезања лобања постаје још отпорнија у случају пада, а материјал је довољно јак да при тумбању и ударима издржи. Пошто у свету има веома много мотоциклиста и бициклиста, изум је наишао на велико интересовање.

... платина је пронађена у Јужној Америци, у Колумбији, око 1520 године после шпанског освајања ових територија. У почетку су је Шпанци сматрали за метал без вредности. Индијанци су, међутим, употребљавали платину за израду накита давно још пре доласка шпанских освајача.

... зоолози сматрају да од свих животиња најгору „нарав“ има индиски носорог.

... од свих вођака најдуже живи маслина. У повољним у-

у својим залебљаним и сочним стаблима садрже и до хиљада литара воде.

... коалин, сировина од које се израђују најбоље врсте порцелана, добио је име по планини Каунлејгу, која се налази северно од реке Јанг-цеканга, где лежи једно од највећих налазишта овог минерала. Име му је дао шведски хемичар Берцелиус.

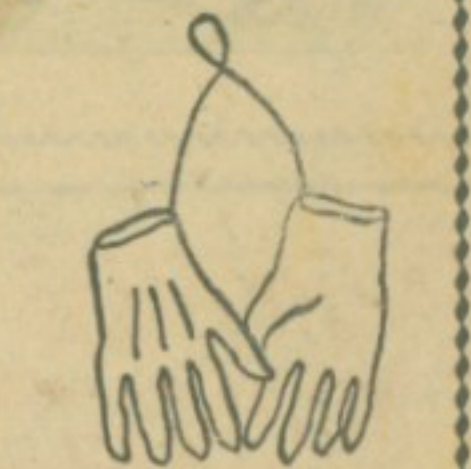
... рукавице су први почели носити египатски владари. Тако се на једном рељефу у Амарни, поред осталих предмета

словима она може да живи и преко 2.000 година.

... Вернер Сименс, познат у науци по својим проналасцима у области телеграфије, технике јаких струја и технике мерења, написао је 1874 године: „Искључено је да се гасно осветљење може заменити електричним“.

... познати византиски писац Прокопије, који је живео у 6 веку, забележио је у својим делима да је 548 године код Цариграда убијен један кит.

може видети и један пар рукавица које су, судећи по свему, од коже.

ПРВА ЖЕЛЕЗНИЧКА ПРУГА ЈОШ РАДИ

Прва железничка пруга у свету, дуга око једанаест миља, начињена је 1824 године у Великој Британији. И данас се она још користи за саобраћај, а један британски новинар је израчунао да је композицији потребан један минут више да пређе ову релацију него у време када је она била изграђена.

БУДУЋЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ СРЕЊИЈЕ ОД ДАНАШЊИХ

Британска медицинска ревија „Породични лекар“, коју издају британски лекари, предвиђа да ће ускоро људски век бити продужен на 150 година. Упоредбе са ранијим генерацијама показују да се садашње боље развијају и дуже одржавају од ранијих. Британци живе дуже него пре пола столећа. Али статистички подаци британског Министарства здравља показују и друге промене у њиховом животу. Док је око 1850 године девојка сазрела у својих 17 година, данас то бива у 13 и по. Рашћење се сада завршава у 20 година, док је пре педесет година трајало све до двадесет и шесте.

Британски медицински стручњаци су закључили да су овакве промене резултат искоренивања многих болести које су неповољно утицале на развој омладине.

ПРОТИВ ЛЕДА НА АВИОНИМА

Познато је да лед на крилима авиона може да проузрокује велике несреће. Због тога модерни авиони ваздушних компанија имају уграђену посебну нараву, названу спрејмет, неку врсту „грејача“ која спречава замрзавање појединих делова на авионским крилима.

НЕОПРАВДАН ЗАХТЕВ

На једној судској расправи у Лондону Дорис Браун је захтевала да јој се досуди отштега, што је током бракоразводне парнице изгубила дванаест килограма. Суд није уважио овај захтев и супруг је ослобођен плаћања.

„НАЈВЕЋА“ МЕНИЦА У СВЕТУ

Трговац Гуљелмо Фенароли из Монце у Италији има вероватно „највећу“ меницу на свету. Она гласи на 500 милијарди немачких марака а сама је дуга један метар и тридесет сантиметара. Меницу је наследио од свог оца. Издата је у време инфлације у Немачкој после Првог светског рата.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЗА ПОПУЊАВАЊЕ

Око самогласника, у другом реду у сваки празан квадрат треба уписати по

А			
О			
Е			
А			
И			
У			
О			
А			
А			
О			
Е			
И			
И			
А			
О			
У			
У			
А			

Ако нисте могли сами да испуните квадратике, ево вам решења: 1) Сава-сова; 2) село-соло; 3) пиле-пуле; 4) мост-маст; 5) дужд-дејд; 6) бара-боба; 7) пета-пита; 8) сила-сала; 9) рода-руда; 10) вуча-вага.

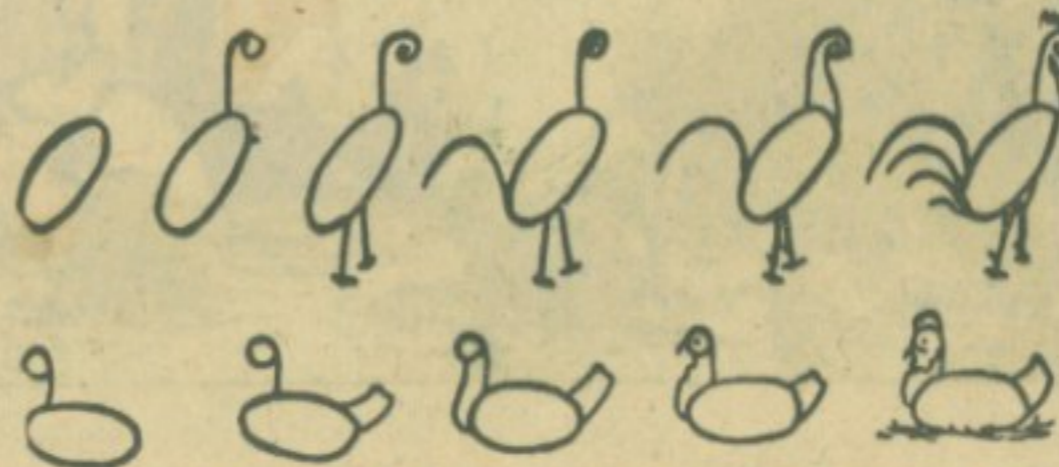
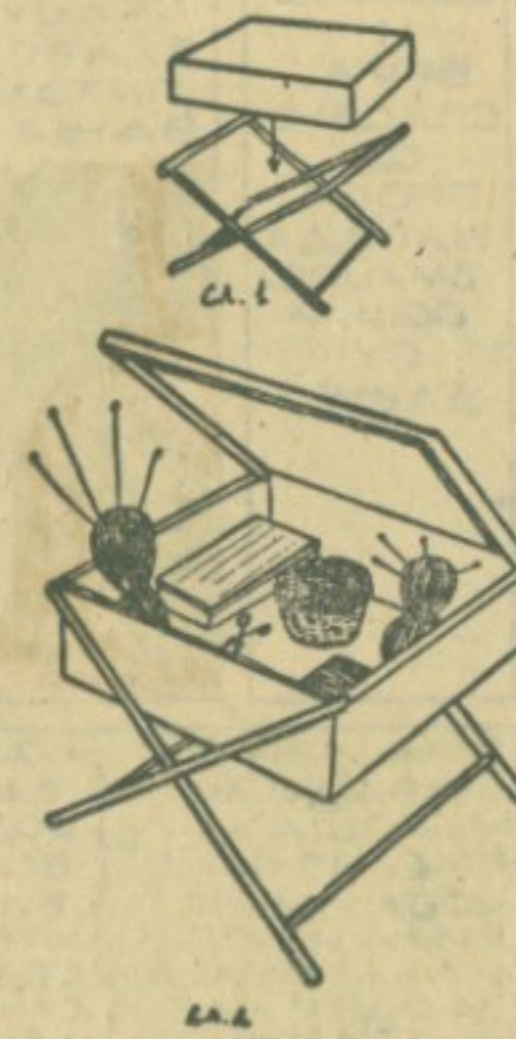
ЗАГОНЕТКЕ

Знаш ли коме вредној буби Кола никад не дангуби? Име јој у једном слогу, Још ти ово рећи могу: Ако хоћеш Да цвокоћеш Силови крајње слово свега А з метни место њега. Хоћеш тмињу Помочињу. Ти з оклони а к остави. И све се у таму зави.

КУТИЈА ЗА СИТНИЦЕ

Са једне старе столице откупе горњу даску, обојите ноге у бело или како већ хоћете. У празно лежиште уметните једну кутију од шперплоче (сл. 1) коју ћете пресушити шареним кретоном или, још простје, обојеном хартијом. Изнутра можете

направити и преграде у које ћете ставити разне ситнице: игле, копча, маказе итд. (сл. 2).

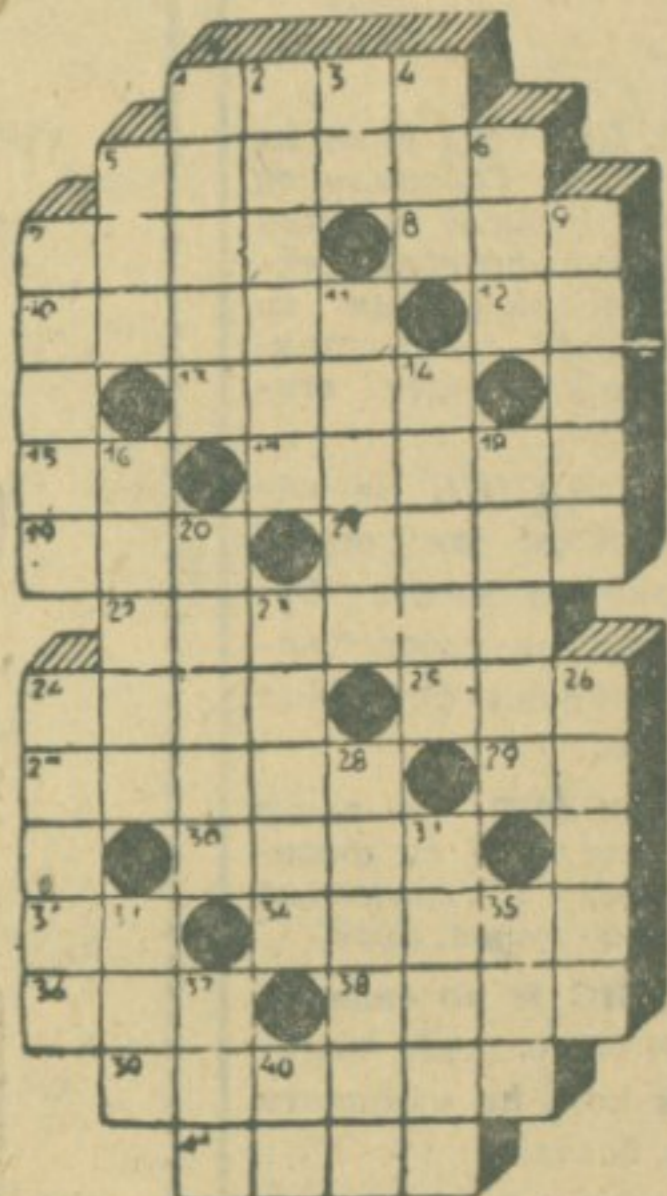
ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

Цртање ће лете свако да научи вољо лако кад преприча све овако!

Водоравно: 1) плодно место у пустињи; 5) аутог лозе „Овојни се у глеву“; 7) предговор; 8) крш; 10) град у Белгији; 12) нога; 13) старо име Ирске; 15) наг, неодевен; 17) музички термин; 19) папагај; 21) највећи ледник на Алпима; 22) превоз на Алпима; 24) град у Шпанији; 25) билијарски штап; 27) острва; 28) хемиски знак за молибден; 30) наша река; 32) хемиски знак за тербијум; 34) прилог за време; 36) музички термин; 38) прилог за време; 39) примитивна кућа у природи; 41) врата црква.

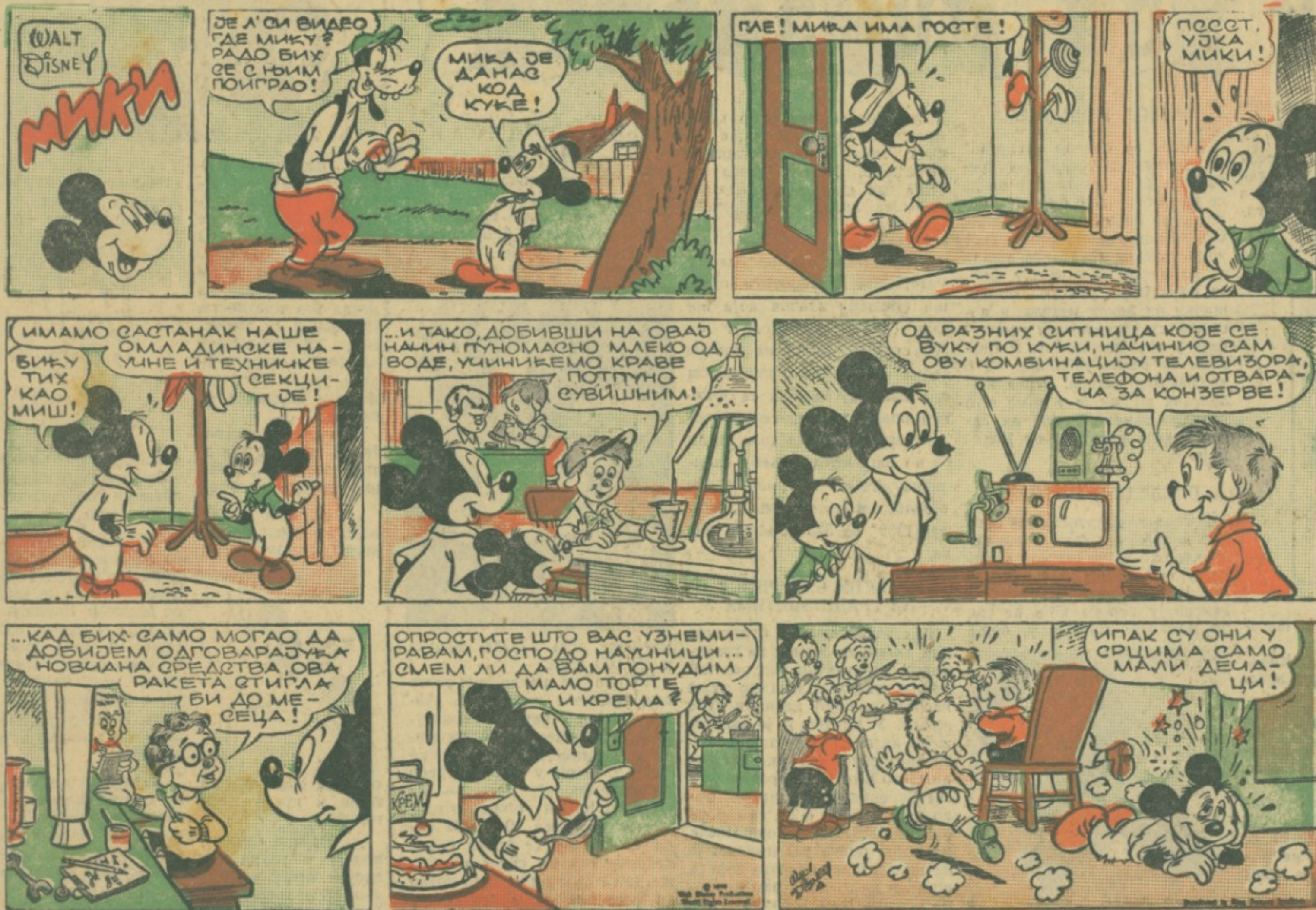
Усправно: 1) наша планина; 2) антички град на обали Јеђејског Мора; 3) два слова; 4) град у Француској; 5) показана замена; 6) орган чула мириса; 7) рол; 9) наша планина; 11) наш бициклиста; 14) јуриш; 16) путања коју обилазе планете и комете око Сунца; 18) врста бунара; 20) један хемиски елемент; 23) одељак старијег територија; 24) италијански физичар (19 век); 25) физичар за палење експлозива; 26) запалење лудиле у оку; 21) приставиште на Црвеном Мору; 33) домаћа животиња; 35) речно острво; 37) врста јелена; 40) хемиски знак за дангуб.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) поем; 5) Лондон; 7) Верди; 8) ср; 10) акта; 11) Ава; 12) шта; 13) хмељ; 14) во; 15) Арна; 16) рулада; 18) Сабо; 19) педале; 21) мавир; 22) по; 24) Елвин; 25) два; 26) тек; 27) ката; 28) ат; 29) Пиреј; 30) апатит; 32) Атос.

Усправно: 1) порта; 2) онда; 3) ели; 4) зно; 5) лектор; 6) Невена; 7) ваца; 9) Раља; 11) амидол; 13) хрибар; 15) Алдин; 17) Уовлек; 19) палега; 20) есплет; 21) мета; 23) овај; 26) Дорис; 27) Като; 28) пат; 31) па.

БАР ТО

Шиља једном путовао с Попајем, па се за време војње дигла бура и Шиља се јако уплашио.

— Попају, да ли је оно тамо земља? — питао је јако уплашен.
— Није, то је хоризонт.
— Хвала, боље и то него ништа!

КОД ФОТОГРАФА

Белка се сликала, али јој се слике нису свиделе па протестује:
— Па на тим сликама изгледам десет година старија.
— Одлично! — умиња се Хорације. — Бар се кроз десет година нећеш морати да сликаш.

ПИТАЊА ОДГОВОРИ

Ко су тахтације?
Шта је скополамин?
Шта је телеозаур?
Шта је фернис?
Шта је триктрак?

ОДГОВОР:

ТАХТАЦИЈАМА се називала једна група људи у Малој Азији која се бавила израдом дасака

(тахта). Пре рата било их је око 6.000. Говорили су турским језиком и били присталице посебне секте. Неки научници су сматрали да су тахтације остаци старијег становништва.

СКОПОЛАМИН је назив за један јак отров, алкалоид из неких биљака, који се употребљава за умирење душевних болесника.

ТЕЛЕОЗАУР је врста крокодила чији су фосили нађени у слојевима средње и горње Јуре.

ФЕРНИС је по скандинавској митологији велики вук који ће уништити свет и богове.

ТРИКТРАК је игра за две особе. Игра се на специјалној табли са 15 белих и 15 црних пиона и две коцке. Постоји неколико врста ове игре.

БАШЧЕДНИК

